

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt Danskernes Historie Online - Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele. Læs mere om fordele og sponsorat her: <https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

SLÆGTEN

FORUM FOR SLÆGTSHISTORIE

Nr. 55 · Januar 2017

**SAMMENSLUTNINGEN AF
SLÆGTSHISTORISKE FORENINGER**

SLÆGTEN

FORUM FOR SLÆGTSHISTORIE

SLÆGTEN udgives af Sammen-
slutningen af Slægtshistoriske For-
eninger to gange årligt.

SLÆGTEN er udgivet med støtte
fra Disponent Ove Mellerups Min-
defond, for hvilken vi bringer vor
bedste tak.

Redaktør

Anton Blaabjerg
Fredensgade 38
8800 Viborg
☎ 86 61 04 36
blaab@webspeed.dk

Programredaktør

Grete Modin Grundtvig
Hvidstenvej 18
2770 Kastrup
☎ 28 44 74 70
gretegrundtvig@gmail.com

Programkorrekturlæser

Helle Agerskov
Tømmerupvej 37
2770 Kastrup
☎ 40 40 32 25
heagerskov@hotmail.com

Layout og tryk

Atlas-Plæhn Grafisk A/S
Kirstinehøj 63
2770 Kastrup
☎ 32 55 77 77
per@atlas-plaehn.dk

ISSN 0905-7064

SSFs bestyrelse

SSF blev stiftet 23. april 1981 og omfatter 32 foreninger.

Formand

Kirsten Sanders
Asselsvej 169, 7990 Ø. Assels
Tlf: 2121 3091
E: formand@ssf.dk

Næstformand

Nicolai Johannsen
Kystvej 9, 6320 Egernsund
Tlf: 6038 3520
E: naestformand@ssf.dk

Slægtens Forlag, forlagsredaktør

Anton Blaabjerg,
Fredensgade 38, 8800 Viborg
Tlf: 8661 0436
E: redaktoer@ssf.dk

Kasserer

Grete Modin Grundtvig
Hvidstenvej 18, 2770 Kastrup
Tlf: 2844 7470
E: kasserer@ssf.dk

Sekretær

Karen Bendix Larsen
E: sekretaer@ssf.dk

1. suppleant

Hanne Christensen,
Stenbjergparken 6A, Ulkebøl,
6400 Sønderborg
E: 1suppl@ssf.dk

2. suppleant

Randi Ottosen
Grønnegade 54, 7900 Nykøbing Mors
E: 2suppl@ssf.dk

Webmaster

Bjarne Larsen
ssf.webmaster@bhlarson.dk

Programtekster og reprojklare logoer sendes til:

Grete Modin Grundtvig
(se under SLÆGTEN)

Abonnement på

SLÆGTEN

Privatabonnement (to numre inkl. forsendelse) koster 90 kr. og opkræves én
gang årligt (opkrævning vedlægges januar-nummeret).
Ved forsendelse uden for Danmark dog 120 kr.

Ældre numre af SLÆGTEN koster 12 kr. pr. stk. plus forsendelse.

Betaling til SLÆGTENS konto i Danske Bank:

Reg.nr. 3627
Kontonr. 000 094 5587

Indhold

4	Redaktøren har ordet
4	Østjyske storbønder
5	Formanden har ordet
6	Årsmøde 2017
7	Hedeopdyrkning og biografier
10	Et mindededigt fra Ølgod
12	Maren L. Brøndlunds begravelse
14	wiberg-net.dk
15	Hans Jonathan
16	Anton, Kristian ... andre udvandrere
18	Slægtsforskningsarbejde - på en anden måde'
21	Jens Bangs kone og Han Herred
22	Slægtshistorisk Weekend 2016
26	Manglebrættet til Abelone
27	Værdifulde gamle breve
28	Hvad tingbogen fortæller
30	Svogerskaber i 1600-tallet
31	Ifversen-slægtens ophav
31	Helsingørs skifteprotokoller 1571-1582
31	En veterans liv og levned

Foreninger

34	Amager	36	Roskilde
34	Brønderslev	36	Silkeborg
34	Djursland	37	Skibby
34	Guldborgsund	37	Storkøbenhavn
34	Hedeboegnen	37	Sydkysten
35	Hjørring	37	Sønderjylland
35	Horsens	37	Trekantområdet
35	Hvetbo	37	Vejle
35	Hvidovre	38	Vestegnen
35	Kolding	38	Vesthimmerland
35	Morsø	38	Viborg
36	Nordvestjylland	38	Ø., V. og N. Horne Herreder
36	Odder	38	Aalborg
36	Odense		
36	Randers		

Forsidebillede

Hans Smidths maleri af Kriegbaums gård i Resenfelde, 1908. Typisk udflyttet "kartoffeltysker"-gård. Maleren boede flere gange på gården, når han besøgte Alheden. Billedet hører nu hjemme på museet i Skive.
Foto: Jan Otkjær.

Annoncer

Pr. trykside: 800 kr.
Bagsiden og indersiden af omslaget med mulighed for farvetryk: 1.000 kr. ½ trykside: 400 kr. ¼ trykside: 200 kr.
Alle priser er ekskl. moms.

Redaktøren har ordet

Af Anton Blaabjerg

Forlag og redaktør af Slægten
redaktør@ssf.dk

SSF's foreningsblad, Slægten nr. 55, foreligger nu her kort før årskiftet.

Det er håbet, at udvalget af artikler vil falde i læsernes smag. Det drejer sig i al fald om et bredt udvalg af slægtshistoriske bidrag. En vist sjældent benyttet kilde, indberetningerne i Det danske Hedeselskab i Viborg om hedeopdyrkerne mindet i dalen ved Kongenshus fortæller der om. Og i en af de andre artikler præsenteres den på mange måder banebrydende fotograf Mette Pedersen fra Mors; en tilføjelse til denne artikel kunne måske være, at hendes bror Thomas Pedersen og dennes søn Poul i Aarhus er velkendte som ophavsmænd til utrolig mange af fotografierne i 5. udgave af Trap: Danmark.

Af formandens indlæg fremgår det, at der nu arbejdes kraftigt på sammensmeltningen af de tre landsdækkende slægtshistoriske organisationer/foreninger til en stor og slagkraftig ny forening - til gavn og glæde for ikke mindst bestræbelserne på at få indflydelse på beslutninger af betydning for alle danske slægtsforskere.

Lad os håbe på fremgang for disse tanker, så de kan komme videre og længere end til en slags "skåltaler" - til styrkelse og ikke til skade for det slægtshistoriske foreningsliv. Men flere økonomiske og praktiske forhold skal fald på plads i løbet af det næste lille årstid. Og det kræver velvilje fra alle sider - større eller mindre ændringer.

Bestræbelserne på at skabe et fælles blad indledes i al fald med udgivelsen af et fælles blad til sommer - i lighed med sidste sommer!

Østjyske storbønder

Kirstin Nørgaard-Pedersens 2-bindsværk Sejerslægten, en østjysk storbondeslægt. - Med udgangspunkt i 1400-tallets i Farre i Sporup Sogn i Gjern Herred skildres 9-10 generationers forgreninger til 1700-tallets sidste halvdel. Knap 700 sider, kun 450 kr.

Samtidigt genudgives samme forfatters 2-bindsværk om Herredsfogedslægten. Med udgangspunkt i Borum i naboherredet Framlev følges 8 slægtsled fra 1500-tallet Ligeledes knap 700 sider til kun 450 kr.

Gjern og Framlev herreder ligger mellem Aarhus og Silkeborg, og publikationerne er resultater-

ne af bl.a. forfatteren og hendes afdøde mand Bjarne Nørgaard Pedersens store arbejde med de gamle jyske tingbøger og lensregnskaber.

De to slægter er stærkt indgiftede og har udløbere til både hele Danmark og Norden - naturligvis mest Norge. I Danmark kan nævnes moderen til den i forbindelse med Mors så velkendte degn Sejer Olesen Leth og hans søster Anne, stammor til Morsø-slægten Nyby(e)/Nybo.

Nærmere oplysninger/bestillinger hos Anton Blaabjerg,
E: blaab@webspeed.dk

SLÆGT & DATA

DIS-DANMARK

En slægtsforskerforening for alle!

Som medlem får du:

- Medlemsbladet Slægt Data fire gange årligt
- Adgang til alle aktiviteter på en dynamisk og spændende hjemmeside med bl.a. Danmarks bedste hjælpecentral for slægtsforskere, DIS-Forum
- Du bliver del af et fællesskab, der arbejder for bedre muligheder og nemmere adgang til arkivalier for alle slægtsforskere.
- Det koster kun 250 kr. årligt.

Se mere på www.slægtogdata.dk

Formanden har ordet

Af Kirsten Sanders
formand for SSF
formand@ssf.dk

Som du kan se nedenfor er der nu alvorlig gang i arbejdet på at sammenlægge SSF og DIS Danmark.

Det kan måske give anledning til lidt hævede øjenbryn rundt omkring, men det er der nu ikke rigtigt nogen grund til.

For dig og din forening kommer det ikke til at betyde de store ændringer (i negativ retning). Der bliver ikke nedlagt foreninger, og der kommer ikke pludselig et stort rykind af nye medlemmer.

Til gengæld håber vi, at der kommer til at ske en del administrative

lættelser for bestyrelsen i den enkelte forening, ligesom sammenlægningen også vil komme til væsentligt at styrke vores stilling i forhold til først og fremmest Rigsarkivet, hvor én samlet dansk slægtsforskningsforening vil have betydelig større gennemslagskraft, fx i Brugerrådene. Det kommer forhåbentlig til at betyde, at vi vil blive taget med på råd i forbindelse med større omlægninger som fx den netop overståede nedlæggelse af lørdagsåbent på arkiverne og i forbindelse med planlægningen af indtastningsindsatserne.

For medlemmerne i din forening kommer det til at betyde, at der kommer 4 medlemsblade om året i stedet for som nu kun 2. Endvidere håber vi, at der bliver mulighed for og

ressourcer til fx at udarbejde undervisningsmateriale, ligesom vi naturligvis vil videreføre og styrke det arbejde, der allerede sker i fællesskab, bl.a. Slægtshistorisk Week-end, facebook-gruppen "Slægtsforskning", deltagelse i forskellige slægtsforskerkonferencer m.v.

Vi glæder os til at orientere nærmere om samarbejdsplanerne på årsmødet til april.

Sammen står vi stærkt

SSF og DIS Danmark har indledt en møderække med henblik på en udvidelse af det eksisterende samarbejde, og med det ultimative mål, at der skal ske en sammenlægning af de to organisationer til én ny, stærk organisation. Vi håber også at kunne inddrage Samfundet for Genealogi og Personalhistorie i denne sammenlægning, således at det faktisk bliver tre organisationer, der smelter sammen til én.

Allerede i dag samarbejder de to organisationer på en lang række områder, fx afholdelse af Slægtshistorisk Weekend og Slægtsforskerprisen, drift af facebookgruppen "Slægtsforskning" (sammen med Samfundet), Slægtsforskerhjælp på arkiverne, Fælles stand på diverse arran-

gementer, Politiets registerblade og meget andet. Herudover udgav de to organisationer med meget stor succes et fælles blad i 2015.

SSF og DIS Danmark er enige om, at det første trin på vejen er at lave fælles blad. Det betyder, at fra juni 2017 vil der kun udkomme ét blad, som udsendes til både SSFs og DIS Danmarks medlemmer, og for SSF vil der være den fordel, at foreningens medlemmer så fremover vil modtage 4 blade årligt i stedet for som nu kun to blade årligt. I 2017 vil SSFs foreningers medlemmer altså modtage i alt 3 blade.

Denne store omvæltning vil selvfølgelig kræve vedtagelse på de to organisationers besluttende organer, henholdsvis SSFs årsmøde og DIS Danmarks generalforsamling.

Vi er dog overbeviste om, at med-

lemmerne vil se sammenlægningen som en væsentlig styrkelse af varetagelsen af slægtsforskernes interesser, ikke mindst i forhold til Rigsarkivet og de andre offentlige myndigheder, ligesom vi forventer, at der bliver mulighed for øget støtte til foreningerne, såvel til slægtsforskningsmæssige tiltag som til foredragsvirksomhed.

Jesper Skov
formand, DIS Danmark

Kirsten Sanders
formand, SSF

Årsmødet 2017

Årsmødet afholdes 29. april 2017 kl. 11.00-14.00 i

Historiens Hus, Klosterbakken 2, 5000 Odense C.

Morgenkaffe/-te og -brød serveres fra kl. 10.00, og efter årsmødet vil der være en sandwich. Herefter vil der være et fagligt indslag, i år et foredrag af Inger Buchard.

Dagsorden ifølge vedtægterne, dog varsler bestyrelsen at have forslag i forbindelse med følgende punkter:

- vedtægtsændringer
- kontingentforhøjelse
- bemyndigelse til bestyrelsen til at arbejde for en sammenlægning af SSF, DIS Danmark og Samfundet for Genealogi og Personalhistorie.

Selve indkaldelsen med regnskaber, budgetter og konkrete forslag til vedtægtsændringer og kontingentforhøjelse samt øvrige forslag mv. fremsendes til medlemsforeningerne pr. mail senest 25. marts 2016.

Forslag til behandling på årsmødet skal være SSF i hænde senest 1. februar 2016 og sendes til: SSFs sekretær, Karen Bendix Larsen, sekretaer@ssf.dk.

Der vil blive fremlagt et samlet regnskab for SSF og Forlaget, med specifikation af Slægtens Forlags aktiviteter.

På valg til bestyrelsen er Nic Johannsen og Kirsten Sanders. Begge er villige til genvalg.

Bestyrelsen

Hedeopdyrkning og biografier

Af Anne-Lise Østergaard Kræmmer
anne-lise@youmail.dk

I 2016 var det 150 år siden, Det danske Hedeselskab blev oprettet i 1866. Og i 1953 blev den ca. 1 km. lange slugt, Mindedalen i Kongenhus Mindepark for Hedens opdyrkere indviet.

Opdyrkingen af heden begyndte allerede i 1700-tallet. Først omkring det nuværende Kongenhus, og senere indviterede Frederik V tyske kolonister til heden, dels Alheden i Midtjylland, dels på Randbøl Hede nordvest for Vejle og endelig dels i de midterste dele af hertugdømmet Slesvig, fra Burkal lige nord for den nuværende dansk-tyske grænse og hele vejen ned mod byen Slesvig og Dannevirke.

Jubilæet blev markeret ved en særudstilling, Hedens ansigter, på kunstmuseet i Viborg med et udvalg af Peter Olesens fotografier fra 1890'erne og af Hans Smidths malerier.

Ikke alle slægtsforskere ved måske, at mellem 11-1200 midtjyske hedeopdyrkere mindes ved Kongenhus på en lang række af sten i ovennævnte slugt, og Hedeselskabet ligger vel at mærke inde

med levnedsbekrivelser/indstillinger indsendt i årene omkring 1953 af de respektive sogneråd!

Et eksempel på sådanne indstillinger med levnedsbekrivelse gives her i artiklen. Tidligere var der en udstilling ude på selve Kongenhus med uddrag af levnedsbekrivelserne, portrætter af hedeopdyrkerne og et fotografi af resultatet af deres indsats, nemlig deres ejendom.

Fra Rinds Herred og specifikt Testrup Sogn mindes 3 ægtepar som hedeopdyrkere, bl.a. mine tipoldeforældre, Rikke (egl. Frederikke Anne Sofie Mortensdatter 1834-1919) og Niels Chr. Thomsen (1836-1898). Parret opdyrkede hedestrækninger i årene efter 1863, og deres indsats blev 90 år senere beskrevet 1953 således af repræsentanter for sognerådet, bestående af bl.a. sønnesønnen af samme navn.

Indstillingen ses her i artiklen ligesom fotos af ægteparret.

Indstillingens levnedsbekrivelse lyder:

"I et lille husmandshjem ude i Hobro Skov fødtes Niels Chr. Thomsen som oplyst 1836 som den yngste af børneflokk på fire. Tidlig måtte Christian med sin fader på skovarbejde, når hans moder ikke absolut skulle have ham til at hjælpe sig med bedriften derhjemme.

15 år gl. kom han i smedelære i Hobro. Som 20-årig snørede han sin ransel og drog på valsen med håndværkssvend og fik bl.a. arbejde på Langeland hos Grev Ahlefeldt-Laurvig, Tranekær Slot, senere på Kastrupgaard i Testrup Sogn, indtil han d. 17. april 1863 blev gift.

Umiddelbart før købte han en hedeparcel på 70 tdr. land for en pris af 2800 kr. På hedens højeste punkt byggede han en smedje, 7 x 10 alen, hvis ene halvdel blev værksted og den anden midlertidig stue. Her stod deres brudeseng med lyng som madras. Samme år byggedes 15 alen

stuehus, hvoraf et par fag blev stald for en ko og to stude. Af hele parcellen var kun dyrket ca. en tønde land.

Det unge par gik i fællesskab i gang med at pløje og kultivere heden om dagen, og om aftenen arbejdede de i smedjen, Christian ved essen og Rikke med forhammeren. - 10. marts 1864, otte dage efter at deres første barn var født, måtte Christian møde ved Livgarden for at gøre tjeneste i krigen. - Efter endt militærtjeneste fortsatte han med kultivering af heden med stude som trækdyr. Mergel til jorden trak han selv op med håndsving af lukkede mergelgrave, ligesom mosehuller blev drænet og planeret, samtidig med at hele parcellen blev indhegnet med jorddiger.

Og som årene gik, byggedes både kostald og lade, tillige med at der blev sat en brønd på 50 alens dybde.

I 1890 pløjede Chr. Thomsen den sidste brune lyng ned, og nu nedlagde han sit håndværk for at leve af sin jord. - Den stovte kæmpe og slider, han var, blev i høst 1898 angrebet af en heftig lungebetændelse, her slog kræfterne ikke til, og få dage efter døde han."

Foranstående [her nedennævnte] vil meget anbefale, at denne gamle

hedebonde også får sit navn med i Mindeparken.

Indstillingen er underskrevet af sognerådsformand Niels Mogensen, samt sognerådsmedlemmerne Otto Christensen, Chr. Thomsen [hedepdyrkerens sønnesøn] og Marius Hansen, alle Testrup.

En sådan levnedbeskrivelse kan suppleres med mange oplysninger, således fra lægdsrullen, ansøgningen 1876 om krigsdeltagermedaljen, skøde- og panteprotokoller osv.

Hedeparcellen på 70 tdr, land er identisk med matrnr. 2i af Testrup by og sogn med 3 skpr. 3 fdk. 1 1/2 alb. hartkorn med påstående bygning, som smed Christian Thomsen fik skøde på 6. marts 1864, tinglæst 17. marts, af proprietær Octavius Nis Holm til Vesterris for 1.400 rdlr.; det nævnes i skødet, at Niels Nielsen af Kællingtand siden 1858 havde et hus med 24 tdr. land af ejendommen i leje. - Købet blev finansieret ved, at køberen samtidig udstedte en panteobligation til sælgeren på 700 rdlr. altså halvdelen af købesummen.

Købet fandt altså første sted et år efter giftermålet, men da der omtales en bygning, kan Niels Chr. Thomsen vel godt reelt have overtaget parcellen ved giftermålet i april 1863. Holm havde dog først overtaget Vesterris ved skøde af 10. december 1863, læst 24. december, efter etatsråd Duntzfelt's dødsbo.

Få dage efter skødeskrivningen - angiveligt 10. marts 1864 - blev N. Chr. Thomsen indkaldt til krigstjeneste. Efter de hårde kampe ved Dybbøl i april og øen Als' besættelse i juni sluttedes der våbenstilstand 20. juli 1864, og snart efter vendte "Christian-Smeden" vel tilbage til konen, den spæde førstefødte datter og den store hedeparcel. - Den krigsdeltagermedalje, som han modtog 1876, findes endnu hos efterkommerne.

Det fortælles, at man ikke i starten havde større tiltro til N. Chr. Thomsen og hans forehavende på hedelodden. Mens han var borte i krigen, overtalte hans svigerforældre "Fik-Morten", Morten Christensen, 1793-1876, og hustru Johanne

Pedersdatter, 1794-1865, gårdfolk i Korshøjgaard i Testrup, deres datter Rikke til at flytte hjem igen med den spæde datter; og det var vist vanskeligt for de gamle at skjule, at de ikke ville anse det for en større ulykke, hvis svigersønnen skulle falde i krigen. Morten og Johanne's støbejernskors er endnu, bevaret på kirkegården i Testrup, og Korshøjgaard ejes nu af deres tipolde søn Niels Aage Poulsen.

Niels Chr. Thomsen vendte hjem fra krigen og fortsatte ufortrødent sin opdyrkning af heden; i årene derefter fik parret endnu 3 børn, ved hvis fødsel og dåb faderen nævnes som husmand og smed på Testrup Mark. De fire børn, der alle var levedygtige, var:

1. Thaline Thomsen, 1864-1908, gift 1890 med Niels Christian Lars Andersen (Krog), sidst bosat i Hobro.
2. Thomas Thomsen, 1865-1948, smed på en parcel af fødehjemmet, byggede siden en ejendom

Til Kongenshus mindepark for hedens opdyrkere.

Undertegnede foreslår nedennævnte nærmere omtalte *Niels Christian Thomsen* optaget i fortegnelsen over: do hedepdyrkere og særlig fortjente hedesagsmænd fra perioden 1850-1890, hvis navne bør erindres i mindeparken.

Fulde navn: *Niels Christian Thomsen*

Født d. *8/6 1836* i *Hobro Løge, Randers Amt.*

Død d. *2/8 1898* i *Testrup Løge, Viborg Amt.*

Søn af: (Fader) *Thomas Nielsen (bloder) Hans Mikkelstrup.*

Gift med: *Fredrikke Dore Sofie Mortensdatter.*

Født d. *9/2 1835* i *Testrup Løge, Viborg Amt.*

Død d. *30/4 1879* i *Testrup Løge, Viborg Amt.*

Hedegætte for ovennævntes arbejde og indsats i hedesagen:

Jeg er lille Hedesagsmændens søn i Hobro Stor fidele Bids den Thomsen, som oplyst 1866, som den yngste af en Brøderfar på fire. Lidt senere blev min søn og sine Fæder på Hedesagen, som hans. I den Hedesagsmænds betegnelse

Ovennævnte særlige indsats i perioden *1863 - 1890.*

Ovennævnte foreslås optaget under *Pleids* herred

Indstillingen foretages af (fulde navn og adresse): *Sognerådsformand*

Nils Mogensen Testrup by, alle her

Ashofter ydligere af: *Otto Christensen Sognerådsmedlem Testrup*

Chr. Thomsen " " " "

Marius Hansen " " " "

Hedegætte for ovennævntes arbejde og indsats i hedesagen:

have kunnet til at hjælpe mig med Bedriften deryggen.

15. år af. som han i Sandheden i Hobro. Som 20. år var min søn

han sin "Parcell" og den på "Vesterris" som Hovedsagsmænd

og fik bl.a. Arbejde på Hvedeland hos Fru Skjoldhede som

"Vesterris Skole" senere på "Hedestregningen" i Testrup Løge,

indtil han d. 17. 1863 blev gift.

Uendeligt for hede som i Hedesagen på 70 tdr. for

en Pris af 1800 Rdr. Da Hedesagen havde ligget i heden

svendte 7 1/2 tdr. i heds og Hveder blev Dyrket og den anden

svendsting blev, som stod det Bredning med Fru som Hedes

Samme har bygget 15. den Hedes, som er på den Hedes

for en 1/2 af den Hedes. Af hele Parcellen var den oplyst

ca. en 1/2 tdr. Det unge Par gift i Testrup igang med at pløje

og kultivere Heden som Hedes, og som Hedes arbejdede de i

hendes, Christian med, som i Rikke med Hedesagen.

10. April 1864, alle Tage efter at den gamle Hede var faldt, som alle

Christian med og Hedesagen for, at gøre Hedes i Hedes.

Efter med Hedesagen for alle Hedes med Hedesagen af

Heden, med Hedes som Hedes. Måske til Hedes

han var op med Hedesagen, af Hedes Hedes, Hedes

som Hedes blev Hedes og Hedes, som Hedes Hedes

hede Parcellen blev indtaget med Hedes.

Et Hedes Hedes gift byggede Hedes Hedes og Hedes.

Hedes med at det blev Hedes en Hedes på 70 tdr. Hedes.

Et 1890 plejede den Thomsen den Hedes, som Hedes

med, og som indtogde han sin Hedes for at leve

af sin Hedes.

Den gamle Hedes og Hedes han var, som i April 1898

svendsting af en Hedes Hedes, som Hedes Hedes

ikke til og på Hedes efter det Hedes.

Hedes Hedes med Hedes Hedes, at den gamle

Hedes Hedes og Hedes som Hedes med i Hedes.

nede ved broen over Lerkenfeldt å; han blev oldefar til forfatteren af disse linjer.

3. Johanne Thomsen, 1868-1937, gift med Gregers Oskar Christoffersen, teglværksejer i Kvissel ved Frederikshavn.
4. Poul Martin Thomsen, 1873-1952, overtog fødegården i Testrup.

Som nævnt fuldendte Niels Chr. Thomsen hede opdyrkningen i 1890 og lagde smedehåndværket på hyl- den. Men hans ældste søn Thomas var udlært som smed; ved skøde af 10. maj 1893, læst 13. juli, solgte smed Christian Thomsen en parcel af gården, matr.nr.2r med 3 fjr. 3/4 alb. hartkorn for 1.000 kr. til sønnen Thomas Thomsen, som allerede havde bebygget parcellen (vel ved giftermålet 1890).

Af gården, der var delt efter til- ladelse af 13. august 1892, beholdt "Christian-Smeden" hovedpar- cellen på 3 skpr. hartkorn til sin pludselige død i høsten 1898, kun 62 år gl. Året efter udstedte Fre- derikke Ane Sophie Thomsen, født Mortensen, enke efter husejer Niels Chr. Thomsen af Testrup, skøde (med aftægtskontrakt) 25. decem- ber 1898, læst 12. januar 1899, til sønnen Poul Martin Thomsen på ejendommen matr.nr. 2i af Testrup med 2 skpr. 3/4 alb. hartkorn med påstående bygninger med mur- og nagelfast tilbehør, beholdningen af gødning, ildebrændsel, avl og af- grøde, samt besætning af kreaturer og avlsredskaber tillige med ind- og udbo. Købesummen var 2.000 kr., hvortil kom forpligtelsen til at udrede følgende aftægt i sælgerens levetid:

1. Fri og udelukkende brug og afbenyttelse af en lejlighed be- stående af to stuer og et køkken, der ind-rettes i stuehusets vestre ende og af ejeren stadig vedlige- holdes forsvarligt, såvel indsom udvendigt, samt i ildsvådes tilfæl- des erstattes med en lige så god bolig for mig.
2. Fri adgang til og fra aftægtsboli- gen samt afbenyttelse af ejerens

brønd og lignende for mig fornød- ne bekvemmeligheder.

3. Ret til de for mig fornødne tørv, der leveres af ejeren efterhånden, som jeg forlanger det, og tages (de) af hans egen beholdning, samt leveres på min bolig i tør og god tilstand.
4. Kontant årlig til min underhold- ning betales mig 300 kr. , skriver tre hundrede kroner, der erlægges med 1/4 del forud den første dag i hvert kvartal.
5. Ejeren er pligtig til at hente og hjemkøre læge til mig, samt hen- de medicin til mig, ligesom han betaler såvel læge som medicin; ligeledes er han pligtig at yde mig al mulig hjælp og omsorg, pleje og opvartning, særlig i sygdoms- og svaghedstilfælde; og hvis jeg ikke føler mig tilfreds hermed, er jeg berettiget til at fæste en pige til min udelukkende opvartning, hvilken pige gives løn og kost af stedets ejer, dog at lønnen ikke må overstige 80 kr. årlig, der erlægges med halvdelen i maj og 1. november.
6. Jeg forbeholder mig ret til når som helst at fraflytte aftægtsboli- gen og tage ophold andetsteds, men bortfalder i så tilfælde samt- lige de under 1,2,3 og 5 betingede præstationer og rettigheder, me- dens den kontant betaling af 300 kr. årlig erlægges uforandret til mig på min nye bopæl, som under nr. 4 bestemt. Ønsker jeg på ny at flytte tilbage til aftægtsboligen, skal dette til enhver tid stå mig frit for efter to måneders varsel, og jeg nyder da atter fra indflyt- ningen at regne den fulde aftægt, som foran bestemt.
7. Ved min død skal stedets ejer besørge og bekoste min hæderlige og anstændige begravelse efter egnens skik og brug, for så vidt jeg på den tid har ophold på ejen- dommen.

Sønnen Poul M. Thomsen sikrede aftægtsrettigheden med første pri- oritets pant i ejendommen. For det stemplede papirs skyld bemærkes, at aftægten, dels enkelt og dels 5 gange

taget, havde en kapitalværdi af ikke over 3.000 kr., samt at ejendommen efter bedste skøn og overbevisning havde en værdi af 6000 kr., hvoraf 2.000 kr. ansås som værdien af de medfulgte rørlige ejendele.

I det foregående er ejendommen i Testrup dels omtalt som en gård og dels - i citater - som et husmands- sted. Med mellem 3 og 4 skpr. hartkorn var ejendommen ikke en gård, men et husmandssted (bols- mandssted). Men arealets oprinde- lige størrelse, 70 tdr. land, kunne vel nok berettige til at tale om en gård. At et fotografi fra 1910 fremgår det da også, at "gården" allerede i 1800-tallet var bygget med fire strå- tækte længer; i laden var der store køreporte og på taget vindmotor (en rose), stuehuset havde dog kun en skorsten!

Poul M. Thomsen havde gården fra 1898 til 1947, da han blev afløst af sin søn N. Christian Thomsen; for en halv snes år siden gik gården ud at slægtens eje, den ejes nu af Peter Jensen. På kirkegården ligger den gamle "Christian-Smeden", sønnen Poul og sønnesønnen i samme grav- sted sydvest for kirken.

Henvisninger

De fleste af de mindede hede- opdyrkeres navne ses nævnt i bogen Hedens opdyrkning i Danmark, red. H. Skodshøj, 1953.

Fotos af alle stenene findes på nettet på dk-gravsten/kirkeg./ KongenshusM.php

Et mindedigtt fra Ølgod

Af Feyhan Hellum

feyhan@fiberpost.dk

For omkring to år siden fandt jeg i en af de efterhånden talrige genbrugsbutikker i byen [Viborg] et antikt "billede" med hårbroderet krans og et mindedigtt. Da jeg kom hjem, fjernede jeg det snavsede glas for at undersøge det nærmere. Formodentlig havde billedet hængt på væggen på en gård og senere forlagt et meget støvet sted. Jeg var nødt til at opbevare billedet i badeværelset og så det næsten hver dag. Digtet var skrevet i gotisk skrift med blæk, delvis falmet og svært læseligt. Hårkransen var ikke professionelt udøvet hårbroderi og sandsynligvis lavet af den afdødes eget hår.

Og ikke mere... Hårkransen er hæftet på to brædder. Glasset var monteret på fire lister, som udgør rammens sider. Bagsiden er dækket med pap og sortlakeret papir. På forsiden var klistret gulgråt pyntepapir, som delvis er faldet af. Digtet er skrevet på et stykke brevpapir i A4 størrelse.

Jeg tænkte meget på Abelone, hvem hun var, hvilken egn og hvilken tid hun levede i. Efter mange måneders bekendtskab, udformede sig stille et digt i mit hoved: "Kære Abelone..." Og noget om liv og død på mere abstrakt grundlag. "Homo sum, homini nihil a me alienum puto" Jeg er et menneske, intet menneskeligt er fremmed for mig. Det er et citat jeg havde lært på en amerikansk kostskole; jeg havde brugt det i min latineksamen, da jeg studerede filosofi på universitet for 45 år siden, jeg havde broderet det på min navneklud på Skals Håndarbejdsseminarium for 30 år siden. Jeg kunne bruge det igen i mit digt til Abelone. Citatet er fra en af Terents komedier. Otto Steen Due kalder citatet

"humanismens nøgleord", i indledningen til netop denne komedie, som han har oversat. Publius Terentius Afer, en berberdreng bragt til Rom af en senator, og efter at have lært både latin og græsk og skrevet 6 komedier, som blev den latinske litteraturs grundsten, var han forsvundet, enten under et skibsforslis på vej til Grækenland, hvor han ville studere de græske kilder til komedierne eller død af sygdom. Vidste I, at "afer" betyder "jordfarvet", da de menesker, romerne mødte i Karthago, var berberstammer, som var nogenlunde mørklødede... Afrika er så den del af jorden, de jordfarvede mennesker, som romerne mødte bl. a. under de Puniske krige og kaldte barbarer

Minde
over et i Herren hen sovet kjert Barn 18 ½ Aar

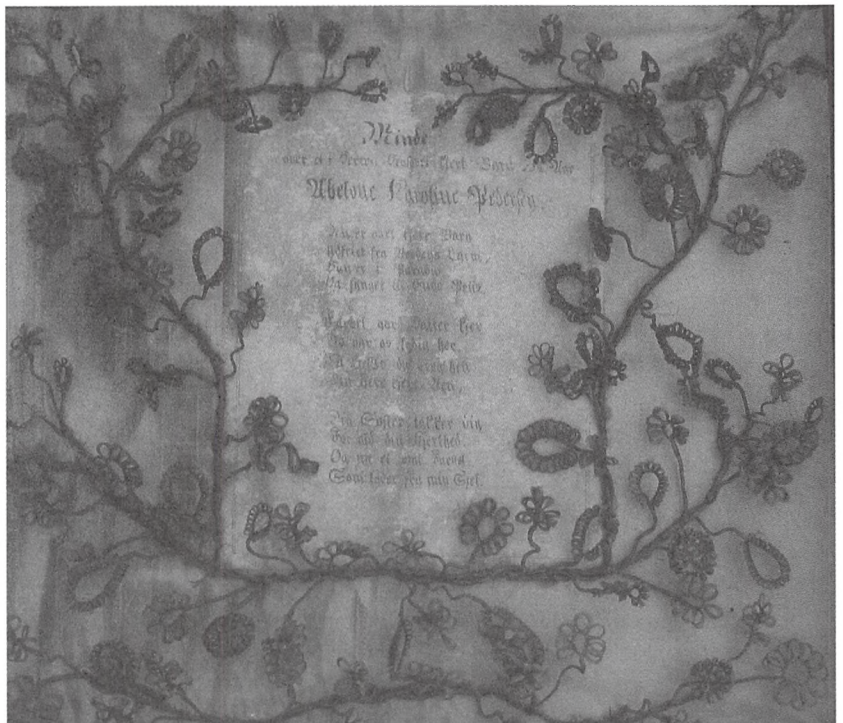
Abelone Karoline Pedersen

Nu er vort kjert Barn
Ud friet fra Verdens Harm
Hun er i Paradis
og synger til Guds Pris.

Farvel vor Datter kjer
Du var os lydig her
Til Jesus du drog hen
Din kjere kjere Ven.

Din søster takker dig
For ald din Kjerthed
Og nu et ømt Farvel,
Som lyder fra min Sjel.

eller nutids Berbere... Stammer fra Sahara bliver kaldt blåmænd, men det er fordi deres tøj er farvet med indigo og smitter af på deres hud... For at møde farven "niger" eller sort er vi nødt til at flytte meget længe sydpå til de egne, hvor Conrads "Mørkets hjerte" foregår i Congo...

Mindedigtet fra 1883. Foto: Anne-Lise Ø. Kræmmer.

Jeg har på mange forskellige måder søgt oplysninger om min-dedigte eller -tavler og hårbroderi. Jeg lånte bøger om dødsritualer og skikke, mindekultur og "memento mori". Jeg stødte på en sætning på internettet, der stammede fra en succesroman af Michael Cunningham fra New York, i "Når mørket bryder frem": "Ikke så underligt, at viktorianerne lavede kranser af deres afdødes hår". Jeg lånte bøger om den svulstige dyrkelse af døds-kulten i den viktorianske tid. Men meget tættere på Abelone kom jeg ikke...

En dag efter sommerferien turde jeg skrive Abelones fulde navn på skærmen og søge på nettet. Der var hun som 15 årig pige i et hus med sin far og mor i Ølgod Sogn under folketællingen fra 1880! Kort efter en søndag cyklede jeg tilfældigvis forbi genealog Anton Blaabjergs hus. Jeg kunne ikke lade være med at banke på døren og fortælle historien. Den var hurtigt hjemme med hendes dødsdato, eftersom vi vidste, at hun kun blev 18 1/2 år gammel; hun døde den 24. juli 1883. Der var faktisk endnu en Abelone Karoline Pedersen Haahr i Ølgod, men hun er født den 22. marts 1884 et halvt år efter Abelones død, og har formodentlig fået sit navn efter den døde. Hun blev gift med Pedersen og døde den 2. maj 1966 i en alder af 82 år.

Et par uger senere mødte jeg John Jensen, som jeg kunne huske fra 90'erne fra et halvt års ansættelse på Landsarkivet i samme periode. Han er en dygtig slægtsforsker, i løbet af et par dage havde jeg Abelone Karolines families historie i detaljer på to sider sammen med faderens billede.

Nu blev jeg først rigtig nysgerrig om, hvor hun stammede fra. Jeg fandt en "murstensbog" af Tage Olesen udgivet af Ølgod Museum i 1988, "Ølgod sogns gård- og slægtshistorie", som indeholder en detaljeret gennemgang af hver eneste gård og familie på Ølgod-egnen.

Abelone Karoline Pedersens søster Karen Pedersen blev gift med Mads Peder Jensen og fik skøde på gården "Frifelt". Deres søn Salomon

Jensen Frifelt, født 1889, død 1946, efterlod et omfattende forfatterskab beskrivende egnen, hedebonden og udviklingen helt til andelsbevægelsen og egnsbankerne i de 50 bøger og mange artikler bl.a. i "Vestkysten". Jeg håbede på måske at finde en omtale af hans mor og hans moster Abelone Karoline i en af bøgerne. Jeg kunne se, at mange af dem var på en hylde hos et antikvariat i byen, men de havde priser fra et par hundrede kroner og op efter. Jeg købte "Lyng" fra 1918 for en halvtredser som en smagsprøve. Samme aften kunne jeg i den første fortælling læse en beskrivelse af kammeret i en gård, en gammel kvinde betragter:

"Så længe hun kan huske tilbage, har hver Ting herinde haft samme Plads som nu: Derhenne i Krogen staar det gamle Egetræschatol, der har gaaet som Arvestykke i Slægten, hvorlænge husker ingen. Ved Siden af Dragkisten, hendes Bedstemor bragte til Gaarde som sin Medgift, hænger det udskaarne Mangletoj,

Efterskrift

I genbrugsbutikker og på loppemarkeder kan der ofte findes effekter, som måske ser både anonyme og billige ud. Men blot få data kan lede en på sporet af tingenes oprindelige hjemsted - evt. langt fra findestedet! Det er den ivrige samler af folkekunst, den tyrkiskfødte Feyhans arbejde her et godt eksempel på - til efterfølgelse!

Under redigeringen dukkede Salomon Frifelts bog fra 1941 "Os selv og de Fremmede" op, og heri det lille stykke: Abelone og den store Gryde. Heri et foto af forfatterens ovennævnte datter Karen ved siden af sin tipoldemors mors store gryde. Den fjerne stammor, Appelone Jensdatter, døde i Frifelt 1860, 78 år gl. Hun var kendt på egnen blandt en af

der var hendes Fa'rs Fæstensgave til hendes Mo'r. Ved Siden hænger i Glas og Ramme deres Bryllupssang med malede Roser og Paaskeliljer omkring. Deres Ligvers har Plads for Overbordenden. Og rundt om er Væggen prydet med slige prentede Bryllupssange og Ligvers med Englehoveder og Palmegrene. Hver Slægtsled fik sit; det var en Ret, som ikke turde brydes. Visheden herom gav de gamle en Hjælp til at dø roligt; for saa længe deres Navne stod paa Prent i et indrammet Mindevers, da var de dog ikke helt glemte."

Salomon J. Frifelts datter er forresten den første danske kvindelige arkæolog, Karen Frifelt, død 2012, kendt for sin deltagelse i de legendariske ekspeditioner i 1950-60'erne til Bahrain med P.V. Glob, ansat ved Moesgård Museum.

Jeg blev ikke færdig med at skrive mit digt til Abelone Karoline Pedersen, men digtet afslutter med:

"Nu er du blevet næsten helt levende...."

To små hårsmykker.
Foto: Anne-Lise Ø. Kræmmer.

de mange potteskoner, som egnen var så kendt for.

Fra mine egne gemmer et par anonyme hårsmykker, som jeg kan spore tilbage til min københavnskfødte oldemor, der omkring 1880 kom til Mors.

AB

Maren Laursdatter Brøndlunds begravelse og skifte i Gærum Sogn

Af Jens Aaberg

aaberg_drlund@stofanet.dk

Det er året 1765.

Vinteren er ved at være forbi. Den har som sædvanlig været hård ved folk og fæ.

I gården Vester Rævdal i Gærum Sogn sydvest for Frederikshavn havde enkekonen Johanne Laursdatter Brøndlund gået og set lidt bekymret på sin ugifte lillesøster Maren, som i nogle år har boet hos hende her i gården. Det var vist bekommet Johanne godt, at hendes lillesøster var flyttet ind, så hun kunne blive lidt opmuntret, efter hun var kommet i enkestand. Men nu var hun alvorlig bekymret, for Maren var kommet til at se så bleg og afkræftet ud. Vinteren har været meget hård ved hende.

Da foråret brød frem midt i april, måtte Maren lægge sig til sengs. Hun var meget afkræftet og kunne ikke mere hjælpe sin søster med husholdningen. Hun har ellers nok at lave, siden hendes mand Heile Nielsen døde 1742 i Lindet, Aasted Sogn. Vester Rævdal er en ret stor gård, der skal drives med hjælp af

tjenestefolkene. Dem skal der holdes øje med både ude og inde, så der er ikke megen tid til at underholde den syge søster. Derfor aftaler hun med naboens datter, at hun skal være hos dem for at hjælpe med at passe og underholde Maren, mens hun ligger til sengs. For at lindre tilværelsen for hende har søsteren købt 4 potter vin, som hun får lidt af dagligt.

Der er nok at gøre med at passe Maren. Hun skal have mad, vaskes og underholdes. På det sidste har Maren også skullet have medicin for at lindre smerterne.

Medens hun lå i sin sygeseng, vendte hun gang på gang tilbage til at fortælle om dengang, hun rejste til København. Der havde hun været hvert år fra 1756 til 1759. Hun fortalte også, at for at få råd til de lange ture, havde det været nødvendigt for hende at låne næsten 10 rigsdaler af sin søster, og nu var hun bekymret for, om hun ville komme til at kunne betale det hele tilbage. Da hun var i København 1757, havde hun måske bl.a. været ude for at se det nye Frederiks Hospital, som var blevet indviet om foråret samme år.

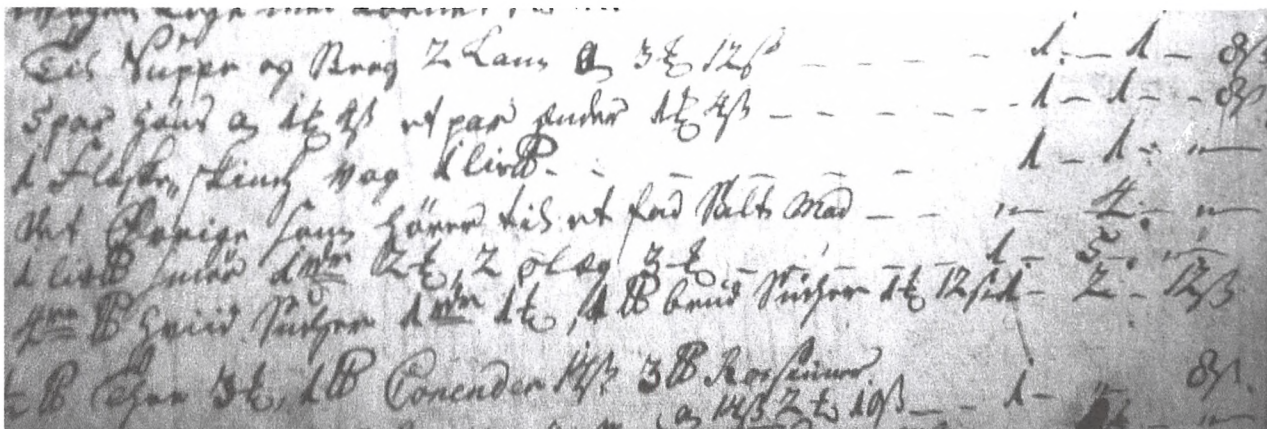
Her var der plads til 300 patienter. Havde hun bare været der nu i stedet for i en seng i Gærum, så kunne hun måske være blevet rask igen, kunne hun have sukket.

Forleden dag var præsten på besøg. Hr. Jens havde nu været præst i sognet en 5-6 år og Maren kendte ham ret godt. Den dag kom han med sin lille taske med sakramenterne. Der blev nu anrettet i Marens værelse, så hun kunne få nadveren. Maren er godt klar over, hvilken vej det går, og hun fortæller præsten, at hun har ladet bestille en kiste hos snedkeren og bedt om, at den må bliver fint oliemalet.

Til sidst spørger Maren præsten, om han vil tale over hende og kaste jord på kisten ved hendes begravelse? Det lover hr. Jens, og han siger, at det ikke skal koste hende mere end godt 1 rigsdaler.

Da præsten har taget afsked og er gået, lægger Maren sig tilbage i sengen og siger, at det er en meget god præst de har, og at nu kan hun dø med fred i sjælen.

En varm sommerdag, den 9. juli, får Maren endelig fred og døde 63

Til suppe og steg 2 lam à 3 mk. 12 sk., 5 par høns à 1 mk. 4 sk., et par ænder 1 mk. 4 sk., 1 flæskeskinke, vog 1 lispd. 1 rdlr. 1 mk. Det øvrige, som hører til et fad saltmad 4 mk., 1 lispd. smør 1 rdlr. 2 mk., 2 ol æg 3 mk., 4 pd. hvid sukker 1 rdlr. 1 mk., 1 pd. brun sukker 1 mk. 12 sk., 1/2 pd. the 3 mk., 1 pd. korender 14 sk., 3 pd. rosiner à 14 sk.

år gammel. Johanne må nu sende et bud til amtsgården i Aalborg, for at meddele, at hendes søster Maren er død. Det koster hende godt nok 4 mark til sendebuddet, med det er nødvendigt at give besked, så amtets skifteforvalter kan komme og afholde den lovlige skifteforretning 30 dage efter. Hun lader også gå besked til hr. Jens i præstegården, så de kan aftale, hvornår der skal være begravelse.

Nu skal der gøres klar til begravelsen, som blev bestemt til den 16. juli. Maren havde ønsket, at det skulle være en begravelse efter egnens skik og brug, og Johanne ville jo ikke stå tilbage for de begravelse, som naboerne havde holdt, og hvor hun havde deltaget.

Graven skulle nu graves og kisten hentes hos snedkeren. Begge dele kostede 1 mark.

Herefter sætter Johanne sig sammen med et par nabokoner og laver en liste over alt, hvad der skal købes ind til begravelsen, så der kan komme bud til købmændene i købstaden. Kvinderne finder ud af, at der til suppe og steg skal bruges 2 lam, 5 høns, 2 ænder og en flæskeskinke på 8 kilo. Tilbehøret skulle bestå af 3 pund risengryn, 4 pund hvedemel, 1 lispund smør, 160 æg, 4 pund hvid sukker, 1 pund brun sukker, ½ pund te, 1 pund korender, 3 pund rosiner, lidt kardemomme, muskatblomme, safran, kanel, citroner, tvebakker og til sidst 3 pletter vin til vinsuppe.

Det lykkes i løbet af et par dage at få fremskaffet alt, hvad der skal bruges, og nu kan Johannes køkkenfolk begynde at tilberede maden. Det gør de så godt, at de senere bliver belønnet for deres arbejde.

Jo, en begravelse var ikke billig, og det skulle helst ikke hedde sig, at man fedtede sig om ved det!

Den dag begravelsen skal finde sted, kommer bærefolkene for at hente kisten. De bliver fulgt af et stort følge, der går de 3-4 kilometer hen til kirken. Der bliver blandt deltagere talt om, at det er en god tid på året at holde begravelse. Mange husker eksempler på, at man om vinteren har været nødsaget til at

udskyde begravelsen i lang tid, fordi jorden har været bundfrossen. Men her kunne man gå i sommersol, og glæde sig til, at når graven var blevet kastet til, så skulle følges med hjem til Vester Rævdal og spise den gode mad, man vidste var blevet tilberedt. De fleste var forberedte på, at det kunne blive sent, inden man kom hjem igen – hvis man i det hele taget var i stand til at tage hjem før næste dag.

Dagligdagen var ved at indfinde sig i Vester Rævdal igen. Begravelsen var vel overstået. Alt var gået, som det skulle, og helt som Maren ville havde ønsket det. Der blev endnu talt en hel del i sognet om den gode mad, man havde fået. Drikkevarerne havde også være rigelige, så for nogle var der gået et par dage, før de igen var tilbage i den daglige gænge.

Johanne var nu begyndt at tænke på, at der ikke var så længe til, at hun ville få besøg af skiftemyndigheden. Hun var lidt spændt på, om selveste amtsmandens fuldmægtige Hr. rådmænd og postmester Peder Torp selv ville komme for at afholde skiftet efter Maren. Men inderst inde viste Johanne nok, at skiftet for lille til, at han ville bruge et par dage på det. I stedet ville han nok sende en af sine lokale skifteforvaltere.

Da 30-dagen oprandt, kunne Johanne blive bekræftet heri. Det var Jens Haarup fra Lindet i nabosognet Aasted, som red ind i gården sammen med Jens Christensen fra Guldbækskær og naboen Jens Christensen. De skulle hjælpe med at registrere og vurdere den afdødes efterladenskaber.

Jens Haarup starter med at finde ud af hvilke arvinger, der måtte være efter den afdøde og ugifte Maren Laursdatter Brøndlund. Den eneste tilstædeværende arving var søsteren Johanne. Hun kunne fortælle, at der ud over hende også var en broder Stephen Laursen Brøndlund i Aalborg, en søster Anne Laursdatter Brøndlund, som var gift med Christen Geertsen i Agdrup i Sulsted Sogn, Endvidere havde hun en bror Anders Laursen Brøndlund, som havde boet et sted på Fyn. Ingen vid-

ste hvor, og han skulle for øvrigt vist være afgået ved døden, men efterladt en datter, som heller ingen vidste noget om.

Da Jens Haarup havde konstateret, at de øvrige arvinger ikke var tilstede, beslutter han at registrere og vurdere, hvad afdøde Maren har efterladt.

Det var hurtigt overstået. Alt, hvad der var fandtes, lå i en stor malet dragkiste med skuffer, lås og beslag.

Heri fandtes kjoler, særker, trøjer, strømper, tørklæder og alt hvad der ellers hørte til en ældre dames udstyr. Det så godt ud. Meget af det var med kniplinger og spænder. Skiftefolkene bemærker det fine velholdte udstyr og siger, at de alt i alt vil vurdere det hele til 18 rigsdaler.

Johanne var jo godt klar over, at der ikke ville blive en arv efter søsteren, for det vurderede skulle jo modregnes de 29 rigsdaler, som hun allerede havde haft i udgift til begravelsen. Derudover skulle der betales 9 rigsdaler til skiftemyndighederne for deres medvirken. Så når alt blev gjort op, ville der ikke være noget at arve.

Da alle arvingerne ikke var mødt til skifteforretningen, og Jens Haarup ikke vidste, om alle var adviseret om Marens død, beslutter han, at der skal indrykkes en bekendtgørelse i landets aviser, så alle kan blive orienteret. Derefter vil han afholde ny skiftebehandling igen efter 6 og 12 uger.

Så han kom tilbage med de samme mænd 19. september, men ingen andre en Johanne var mødt, så forretningen blev igen udsat.

Den 31. oktober bliver den sidste samling afholdt, uden der igen var mødt andre arvinger end Johanne for at vedkende sig arv og gæld.

Johanne nævner nu for skifteforvalteren, at hun flere gange har forstrakt sin søster med lidt hjælp, når nu har være på sine rejser til København, i alt omkring 9 rigsdaler. Samtidig overdrager hun sine udgiftsbilag i forbindelse med begravelsen til Jens Haarup.

Han afslutter nu skiftet med at

overdrage alle den afdødes ejendele til Johanne som hendes arv, mod at hun betaler skiftets omkostninger.

Da Jens Haarup er redet ud af gården med sine hjælpere, kan Johanne sætte sig og tænke over sin situation. Der er blevet lidt mere stille på gården, efter Maren er død, men også lidt nemmere, end da hun lå syg, og der skulle være en ekstra pige i huset som hjælp. Måske hun også sidder og tænker på sin bror og

søster, som ikke kom for at tage del i skiftet og gælden. Men hun vidste jo også godt, at de begge var gamle og svage og ville have svært ved at klare en tur til Gærum. Snart ville hun være den sidste, der var tilbage af søskendeflokken fra Agdrup i Sulsted sogn.

Kilde: Aalborghus, Børghlum, Sejlstrup og Aastrup amters skifteslutningsprotokol 1756-75, BOD-392, fol. 241b.

Efterskrift

Regninger fra en begravelse indeholdt i et skifte kan på denne måde genfortælles - til læserens lise. AB

wiberg-net.dk

Af Erik Brejl

erik@brejl.dk

Wibergs Præstehistorie eller egl. "Personalhistoriske, statistiske og genealogiske Bidrag til en almindelig dansk Præstehistorie" Samlet og udgivet af S. V. Wiberg 1870-1879, genudgivet af Rosenkilde og Bagger 1960 er en helt enestående samling af alle danske præster i kongeriget Danmark fra reformationen til 1870 med deres forældre, hustruer og deres forældre, samt børn, hvis de bliver præst eller gift med en præst.

Den er sat med fraktur (krøllede bogstaver) og man skal slå op i 4 tillæg for at få rettelse og nyopdagelser med.

Erh. Qvistgaard udgav 1934 Præstehustruer, der helt eller delvis mangler i Wibergs præstehistorie.

Randi Rostrup i Norge har sammen med nogle få hjælpere indtastet Wiberg, tillæg og Qvistgaard i ét samlet system, så det bliver søgbart.

Det hele ligger på siden wiberg-net.dk

På forsiden ses links til alle sogne, så man med ctrl+f kan søge på hovedsogn, annekssogn og i nogle tilfælde på præstegårdens navn, hvilket er praktisk, hvis man kun kender Hr. Frederik i Rosholm omkring år 1710. I Wiberg kan man ikke søge på annekssognet, men skal kende hovedsognet eller præstens navn.

Der er også en oversigt over hvert

stifts biskopper med link til det sogn, hvor han sidst var præst, (hvis han havde været præst), til Dansk biografisk leksikon og til Wikipedia.

Wibergs numre er bibeholdt og i hver indførsel er der direkte link til andre præster, som er far til, søn af eller gift med et barn af præsten.

Under linket: Om netudgaven er et fyldigt forord med Randi Rostrups retningslinier for siden og med oversigt over den utroligt store mængde litteratur, hun har gennemset for at finde tilføjelser og rettelse.

Det kan være:

- Kirkehistoriske Samlinger
  - Personalhistorisk Tidsskrift
  - Danmarks Kirker, udgivet af Nationalmuseet
- og et væld af andre kilder.

Som eksempler kan nævnes:

- 1 Kancelliets Brevbøger, med link til nogle af bindene
- 2 H. Friis-Petersen: Studenterne ved Københavns Universitet 1479-1611. Aarhus 1942.

Alle de rettelse og tilføjelser, der er fundet, er indføjet under den enkelte præst, men skrevet med blåt, så man kan se, hvad der er tilføjelser til Wiberg.

Samtidig er vedføjet kilden til rettelse eller tilføje, med link, hvis det er muligt. Det kan være gennemgået litteratur, Nygårds sedler eller et skifteuddrag på min side.

Øverst på sognets side er der link til billede af den originale Wiberg-side med tillæg, til Wibergs forkortelser og til Wibergs kilder. Desuden er der indsat sognets kirkebogs begyndelsesår.

De 64 pastorater i Sønderjylland, som ikke er medtaget i Wiberg, men tilhører det nuværende Danmark, er anført i *Otto Fr. Arends: Gejstligheden i Slesvig og Holsten fra Reformationen til 1864. København 1932.*

Disse sogne er præsenteret i Wibergs format.

De sogne, der er med i Wiberg, men blev afstået 1864, medtager ikke præsterne efter 1864; de anføres fra andre kilder (indtil ca. 1870), men i Wibergs format, skrevet med blåt.

Hvis man opdager fejl eller har tilføjelser til netudgaven af Wiberg, kan man meddele det til Randi Rostrup, (mailadresse nederst på: Om netudgaven) med angivelse af, hvad der skal ændres eller tilføjes og med præcis henvisning til primærkilde med link eller foto.

Denne udgave på nettet er specielt nyttig efter Slægtens Forlag i 2015 udgav værket *Danske Præstehustruer, af Flemming Aagaard Winther*. Værket, der blev udførligt omtalt i Slægten nr. 53, koster kun 200 kr. og kan fortsat - så længe lager haves - bestilles hos Anton Blaabjerg, E: blaab@webspeed.dk

BOGANMELDESE:

“The Man who stole himself –The Slave Odyssey of Hans Jonathan”

GISLI PALSSON:

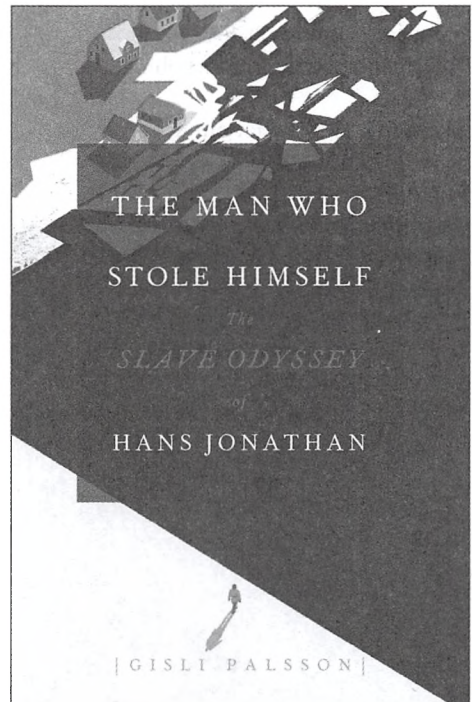
Den islandske professor i antropologi Gisli Palsson blev interesseret i slaven Hans Jonathans historie, da han for ca. 10 år siden så den danske TV-udsendelse ”Slavernes slægt”, hvor Hans Jonathans historie blev oprullet. Ydermere har Hans Jonathan og Gisli Palsson boet i den samme lille by Djupivogur i det sydøstlige Island.

Gisli Palsson fortæller, at hans nabokone Dagny Ingimundardottir på hendes gamle dage drømte, at en ane, en sort afrikansk kvinde, kom til hende og takkede for, at hun så mange gange kærligt havde tænkt på hende. Det viste sig gennem Gisli Palssons research, at nabokonen var efterkommer af Hans Jonathan.

Gisli Palsson afdækker brilliantt stykke for stykke Hans Jonathans begivenhedsrige livshistorie fra Sct. Croix, deltagelse i slaget om København i 1801, fængsel og retssag i København til en stille tilværelse som landmand på Island med kone og børn. Det er helt fantastisk så meget materiale, der kan findes om en mand, som levede fra 1784-1827, og så på så forskellige steder.

Hans Jonathan var mulat med en hvid mand som far og en sort slavekvinde på Sct. Croix som mor. Han blev født i 1784 i Christianssted på plantagen Constitution Hill ejet af familien von Schimmelmann. Hans Jonathans mor var Emilia Regina, huslave. I papirerne fra Sct. Croix nævnes ingen far, men der er en note skrevet til: ”at man erindrer mundtligt, at det var secretairen”. Emilia Regina havde høj status i familiens husholdning, og da Hans Jonathan får en søster (beskrives som neger) i 1788, er selveste grev Ludvig Heinrich Ernst von Schimmelmann hendes fadder. Emilia Regina og senere Hans Jonathan kommer med familien Schimmelmann til København, og de ses på folketællingen 1801 Kbh. i Amaliegade 23.

Enhver med interesse for Dansk Vestindiens historie vil ”sluge” hver eneste side i denne fantastiske gribende bog. Noteapparat og kilder fylder knap 40 sider. Der er mange henvisninger, som andre kan bruge, hvis man har interesse for denne del af Danmarks-historien.

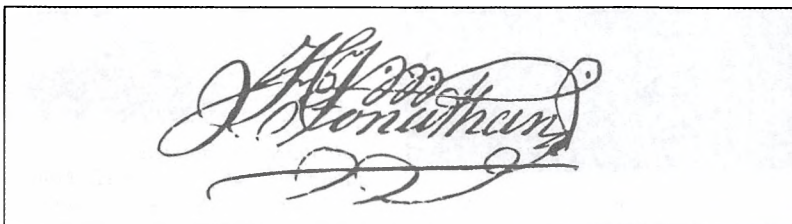

De vestindiske øers historie under dansk ejerskab får vi i denne spændende odysse. I bogens sidste kapitler drages tråde til racisme-debatten i dag på verdensplan og i forskellige lande, - meget interessant!

Indtil videre er bogen ”The man who stole himself - The Slave Odyssey of Hans Jonathan” udkommet på islandske og engelsk, men en dansk oversættelse er på vej i slutningen af marts 2017. Den bliver absolut et emne til årets historiske bog!

Amazon.com:
ISBN-13-978-0-226-31328-3

Randi Ottosen

Anton, Kristian, Bolette, Anna, og alle de andre udvandrere!

Af Randi Ottosen
ro@o2sn.dk

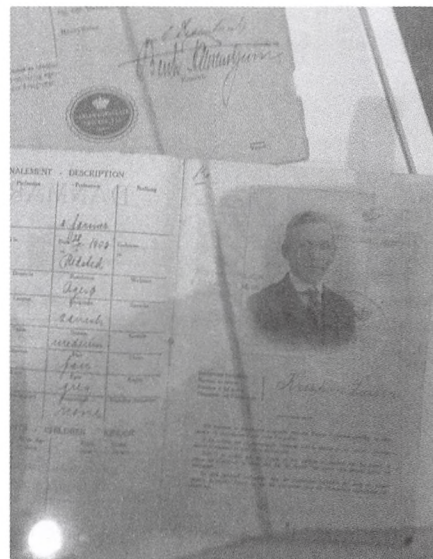
Indtil efteråret 2017 viser Museum Mors særudstillingen "Udvandrere" på Dueholm Kloster i Nykøbing Mors.

Udstillingen fortæller om nogle af

de morsingboer, der for 100 år siden emigrerede til USA.

De fleste Morsingboere slog sig ned i staten Iowa, men mange Morsingboerne bosatte sig også i staten Illinois.

Alle udvandrerpapirer blev gennem museets research gennemtrekket for spor af folk fra Mors.

Fra Udvaldningens, Museum Mors. Kristian Larsen, Agerø, Mors, pasfoto.

Familien Eriksens album, Mors. Billedet viser en ung mand, taget i byen Sterling, Illinois i USA., Det er formodentlig Anton Andersen f. 1875 i Jørsby, Mors i hans nye hjemland. Morsø Lokalhøistorsk arkiv har fundet oplysninger om ham frem til 1940. Efterkommere i USA.

Museet har printet en lang liste ud over alle de personer, som de har kunnet finde. Der er indtil videre tale om 1647 personer fra perioden 1860-1910. Listen ligger til gennemsyn i udstillingen. Nykøbing topper på denne liste med 406 udvandrere,

Udvaldningens, Museum Mors Mette Pedersen, Øster Assels, Mors, og veninden Agnes Ringsborg, udvaldret til Humboldt, Iowa. Gennem deres korrespondance kender vi en del til Agnes og familiens liv i USA.

Udvandrerparret Bolette og Frands Peter Pedersen, Vancouver, Canada, ca. 1935 i haven. Fra 1913-1916 rejste de fra Chicago til Canada og endte til sidst i Vancouver. Frands ryddede skove undervejs, Bolette passede de to børn og lavede mad i skovhuggerlejnene. Frands levede senere af at bygge huse i Vancouver. De kom hjem med fly! på besøg i 1948. (foto: Randi Ottosen, "Vestjyden" 1948)

og landsbyen Bjergby på nord-vest Mors har hele 97 udvandrere. Dertil kommer alle dem, som udvandrede senere end 1910!

På udstillingen fortælles om de udvandrede: Om salget af huset/gården, den lange rejse med kufferten over havet og om livet i USA fx. gennem breve hjem. Om turen i detaljer, om Kristian, der rejste fra Agerø og var landmand, og alle de andre. Der trækkes tråde frem til i dag, hvor museets folk har været i kontakt med flere efterkommere. Her i sommer

Blidstrup	6
Elsø	10
Frøslev	41
Hvidbjerg	27
Karby	53
Ljørslev	7
Lødderup	47
Møllerup	23
Nykøbing	406
Outrup	31
Rakkeby	18
Redsted	26
Tæbring	12
Vejerslev	21
V. Assels	7
Ø. Assels	33
Ørding	15

Udvandrerudstillingen, Museum Mors, sogne med antal.

Fra udvandrersprotokollen i Ålborg:

navn:	Andersen, Anton	Stilling:	Tyende (m/k land)
Alder:	19	Bestemmelsessted:	Chikago
Kontrakt nr.:	47400	Forevisningsdato:	14-04-1896
Fødested:	?	Fødesogn:	?
Sidste oph.sogn:	Erslev (Mors)	Sidste oph. amt:	Thisted
Sidste oph.sted:	Erslev, Thisted	Bestemmelses land:	USA
Bestemmelses by:	Chicago	Bestemmelses stat:	Illinois
Skibsnavn:	Norge		
IDkode:	D9396A2711		

var der flere besøg fra USA på udstillingen fra nogle efterkommere af de udvandrede fra Mors.

Udstillingen er desuden et rigtig godt eksempel på den generelle udvandrershistorie fra hele Danmark. Som følge af den store interesse er der allerede nu truffet aftaler med Immigrantmuseet i Farum og Museum of Danish-America i Elk Horn (Iowa) om udlån af udstillingen, når den tages ned næste år.

Kontakten med Elk Horn er blevet udvidet med kontakt mellem byens skolebørn og skolebørn på Mors, og Museums Mors' kulturformidler Mette Elimar Jensen har lavet et særligt undervisningsmateriale til 2-3. skoleklasserne på Mors om Magnus og Marie, der rejste til USA. Nogle af brevene fra børnene i Elk Horn til børnene på Mors er nu på udstillingen.

Udstillingen om udvandrerne fra

Georg Bjørn Eiriksson, Hans Jonathans barnebarn og familie, da de rejste til USA i 1913.

Alsted	11
Bjergby	97
Dragstrup	22
Ejerslev	48
Erslev	24
Flade	79
Galtrup	53
Jørsby	56
Sejerslev	96
Skallerup	29
Solbjerg	50
Sundby	79
Sdr. Dråby	50
Tødsø	52
Ø. Jølby	15

Mors har betydet, at der siden åbningen af udstillingen, lige så stille kommer nyt materiale ind til Morsø Lokalhistorisk arkiv, som fortæller udvandrershistorie. Det har været nye oplysninger om billeder og andet slægtsmateriale, - og det er vigtigt!

Kig i gemmerne! - Scan familiens udvandrershistorier og send en kopi af materialet til det relevante lokalhistoriske arkiv og **Udvandrerarkivet i Ålborg!**

Udstillingen "Udvandrerne" varer til oktober 2017.

Museum Mors
Museumsgade
7900 Nykøbing Mors

Slægtsforskningsarbejde – på en anden måde

Af Kirsten Sanders
formand for SSF
formand@ssf.dk

Jeg har den store fornøjelse af bruge lidt af min tid som frivillig medhjælper på det lokale arkiv (Morsø Lokalhistoriske Arkiv).

Her fandt jeg ud af, at man havde en meget stor samling af glasplader fra en lokal fotograf – og også alle hendes ”Pladebøger”, dvs. optegnelser over hvert eneste billede, som hun har taget fra hun startede den 27. september 1914, og til hun sluttede som fotograf den 24. januar 1952.

Fotografen er Mette Petersen, som drev forretning som fotograf i byen Øster Assels på Sydmors – på

det tidspunkt en blomstrende handelsby med mange forretninger og erhvervsdrivende.

Hvem var Mette Petersen?

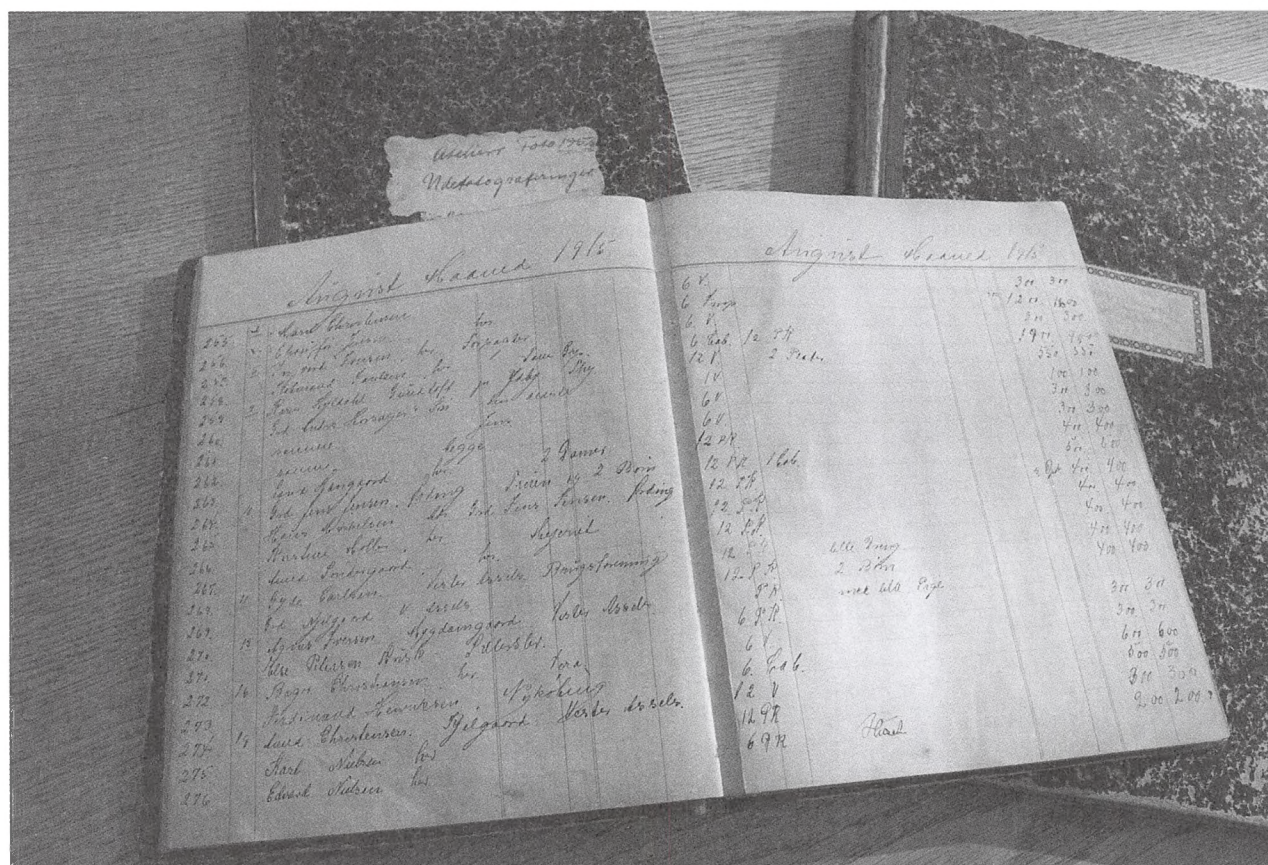
Mette Petersen var født i 1892 (29-6-1892) og søsteren, Anna, få år efter (23-3-1903).

Mette fik som ung tuberkulose og blev indlagt på Krabbesholm Sanatorium i Skive. Efter behandlingen her kom hun på Galtrup Højskole. Under dette ophold kom hun i forbindelse med fotograf Damgård, Ø. Jølby. Han vakte Mettes interesse for fotografering.

Hendes forældre, der ejede et husmandssted i Øster Assels, indrettede et atelier i forbindelse med laden. Efter Mettes Højskoleophold

1914 betalte forældrene udgifterne til, at en kvindelig fotograf fra København kom til Øster Assels for

Lokomobil – taget i 1920.

at undervise Mette og hjælpe hende i gang med at fotografere.

Få år efter byggede familien et hus i Øster Assels by. Det blev indrettet til beboelse i underetagen samt et butikslokale, hvor der blev solgt bøger og ugeblade m.m. Salget heraf stod Anna Pedersen for.

På 1. sal blev der indrettet et stort og veludstyret fotoatelier til Mette Petersen. Her blev gennem ca. 50 år optaget mange portrætter af personer der fra egnen. De viser bl.a. udviklingen igennem årene i tøjmode og håropsætning. Herudover tog Mette ofte udebilleder.

Billederne har den største historiske værdi. Især Mettes optagelse af ejendomme og folk i arbejde. Bag mange af disse optagelser ligger en kunstnerisk sans. Hun har forstået at få mennesker og omgivelser til at virke naturlige. Billederne giver os i dag mange oplysninger om datidens leveforhold.

Efter Mette Petersens død i februar 1983 fik museet og arkivet Anna Petersens tilladelse til at overtage atelierets beholdning af billeder, negativer og inventar.

Glaspladerne befandt sig på loftet over Mettes atelier, og nogle var i meget dårlig forfatning. Samtlige

glasplader blev gennemgået, enkelte blev fremkaldt med kontaktkopier, og glaspladerne blev herefter sat i kasser, adskilt med pergamynpapir.

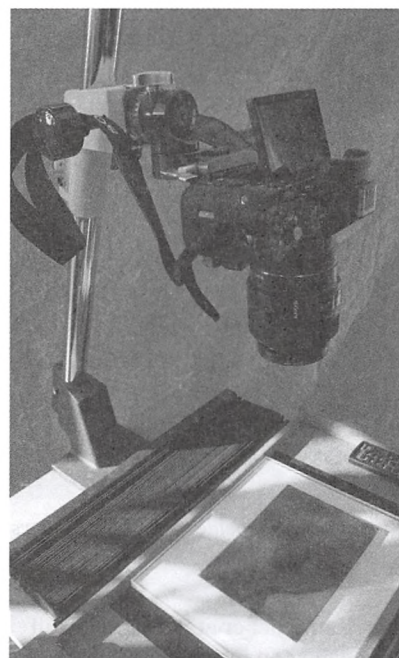
Mit projekt

Jeg spurgte, om jeg kunne få lov til at lave et projekt med at affotografere

og digitalisere glaspladerne, og det kunne heldigvis godt lade sig gøre.

Efter kontakt til Museernes Bevaringscenter med henblik på at afklare, hvorledes glaspladerne skulle håndteres, og efter lidt forsøg med opstilling af fotoapparat m.v., var jeg klar til at gå i gang.

Billedet viser kameraopstillin-

Ajs Kræmers hus – taget i 1920.

Kloakmænd i arbejde foran Mette Petersens hus i Øster Assels i 1924.

gen. Kameraet er et Sony Alfa 7 full frame med 50 mm makroobjektiv F 2,8. Glaspladen placeres på en mat gennemskinnelig glasplade, hvorunder der er placeret en lyskilde. Efter affotograferingen placeres glaspladerne igen i deres kasse, idet pergampapiret placeres omhyggeligt. Under håndteringen af glaspladerne anvendes hvide bomuldshandsker.

Billederne optages i ARW-format (og samtidig i JPG-format).

ARW-billedet gennemgår herefter en proces, hvor det konverteres til et positiv-billede, beskæres for de sorte kanter, konverteres til TIFF-format, navngives med dato for optagelsen og Mette Petersens beskrivelse af billede, samt endelig optimeres.

Herefter laves en automatisk konvertering af det endelige billede til JPG-format, således at det kan offentliggøres på arkiv.dk.

Et eksempel på et filnavn er:
P_45_B_822_D_1917-05-15_T_Kresten Overgaard Sillerslevgaard.

Oversat til almindeligt dansk

betyder det, at billedet er nr. 45 (i kasse nr. 9 fra 1917), det har nr. 822 i den aktuelle serie, der er taget, det er dateret 15-5-1917 i Mette Petersens protokol, og hendes tekst i proto-

kollen er "Kresten Overgaard Sillerslevgaard" (dvs. at det er Kresten Overgaard, der har bestilt billedet).

Chauffør Jensen i Øster Assels.

Jens Bangs kone og Han Herred

Den flittige slægtsforsker Lillian Nørgaard Larsen i Aalborg (mail: stjernevej 40@stofanet.dk) har gjort opmærksom på en interessant indførelse i Han Herreds tingborg 1639, fol. 117b, hvor der under tingdagen mandagen den 16. september er indført følgende - lettere normaliserede - "vinde", altså tingsvidne optaget af Niels Jensen i Telling [Lerup Sogn]:

for dom stande forn. [fornævnte] Niels Jensen og ved sin ed berettede, at hans fader [må have heddet Jens Lassen] havde sagt for hannem, det han og s. [salig] Maren Jørgensdatter, Jens Bangs afg. hustru i Aalborg, de vare ægte søskendebørn [fætter/kusine], og hans faderfader Las Chri-

stensen i Attrup [Torslev Sogn] og hans fadermoder Karin Eskesdatter ibidem havde ligeså sagt de samme ord for ham således sandt at være.

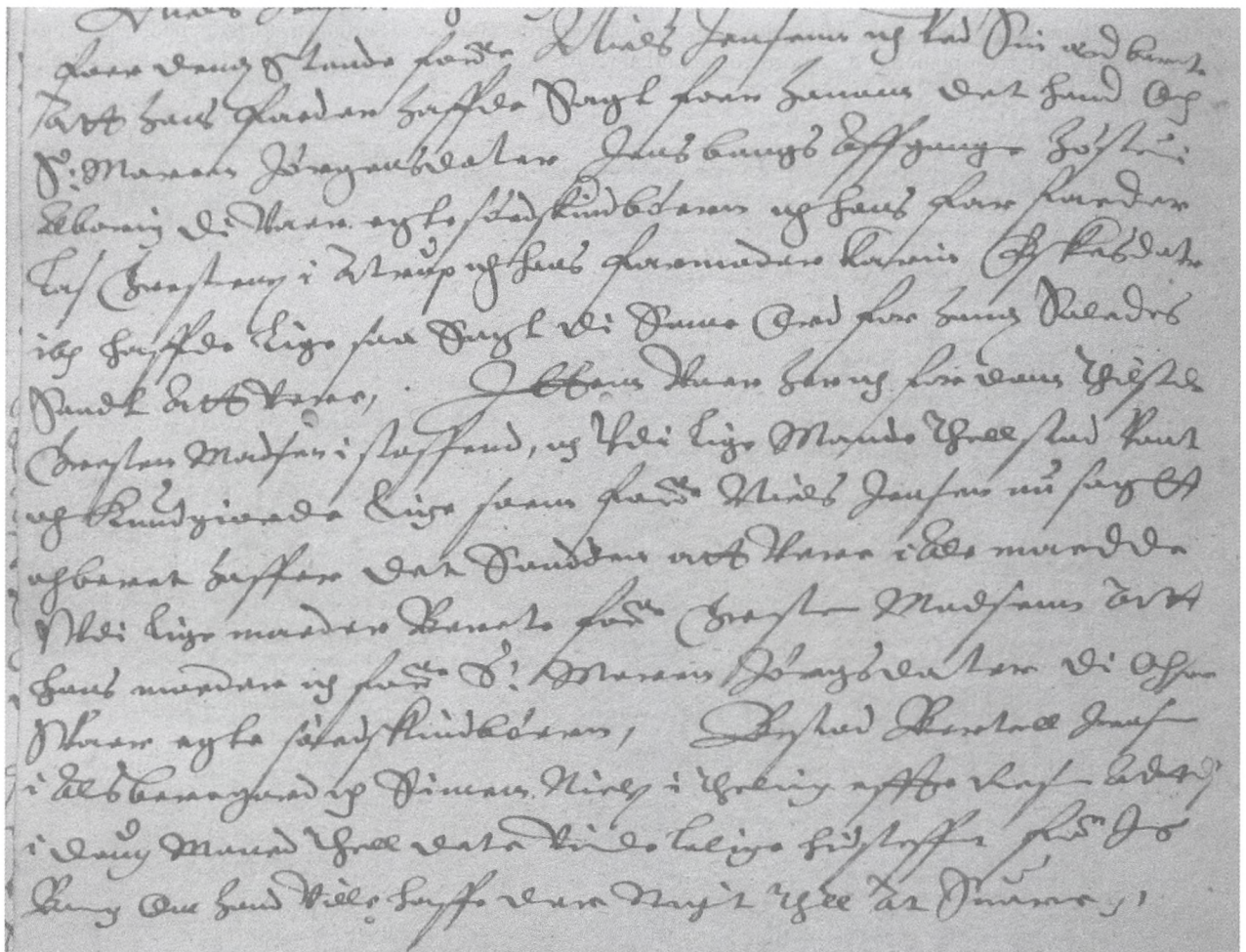
Item var for dom tilstede Christen Madsen i "staffend" [Stavn i Farstrup Sogn] og udi lige måde tilstod, vandt og kundgjorde ligesom forn. Niels Jensen nu sagt og berettet haver, det sandt at være i alle måder. Udi lige måde berettede forn. Christen Madsen, at hans moder og forn. s. Maren Jørgensdatter de også vare ægte søskendebørn.

Bestod Bertel Jensen i Alsbjerggård [Torslev Sogn] og Simon Nielsen i Telling efter ....[Recessen attesteret?] i dag måned til dette

vinde tillige hidstævnet forn. Jens Bang, om han ville have der noget til at svare.

Så mange var ordene, og sagen blev ikke omtalt en måned senere. - Også omkring Jens Bangs egne familieforhold kunne den foreliggende litteratur beriges, men det er en helt anden historie.

AB

Fra Han Herreds tingbog 1639. Foto: Anne-Lise Ø. Kræmmer.

Slægtshistorisk Weekend 2016 på Nørgaards Højskole

Forfatter og fotos: Kathrine Tobiasen
k_tobiasen@mac.com

Med lodder og trisser og meget ringen og mailen omkring til deltagerne var det lykkedes at skaffe plads til 90 på dette års slægtshistoriske weekend. Nogle stykker boede på B&B ude i byen og en enkelt endda i campingvogn, mens andre placeredes i dobbeltværelser eller hak-værelser på højskolen. Stort arbejde, men resultatet var, at der kun var en enkelt tilbage på ventelisten.

Fredag

Man mødtes som sædvanligt hen over fredag eftermiddag og blev indkvarteret. Alt gik helt efter planen,

og der var smukt styr på detaljerne. Efter velkomst og introduktion samt middag kunne alle slå sig ned i foredragssalen og tage hul på årets tema, ejendoms historie. Jens Aaberg lagde for med den nyeste del af historien, 1844-1930, med undertitlen "Fra ikrafttrædelsen af den nugældende matrikel 1844 til tiden efter indskrivningen af dokumenter i skøde- og panteprotokoller".

Aabergs udgangsvinkel var hans egen slægtsforskning; han er født på en gård i Naur ved Holstebro, hvorfra han også hentede eksempler på handler, og han pointerede, at skøder er nemme, i og med at de i modsætning til skifter altid findes – i skøde- og panteprotokollerne. Han gjorde meget ud af realregistrene,

som udgør omdrejningspunktet, når der skal søges skøder i perioden, og han viste yderst pædagogisk, hvordan man foretager søgninger, inkl. brug af Krabsens stednavnebase, www.OIS.dk og arkivalielister. dis-danmark.dk. Han tog også enkelte dyk tilbage i tiden før realregistrene, og til sidst var der tid til at orientere om tinglysningsreformen 1926, hvorefter det drejer sig om skødeservitutter.

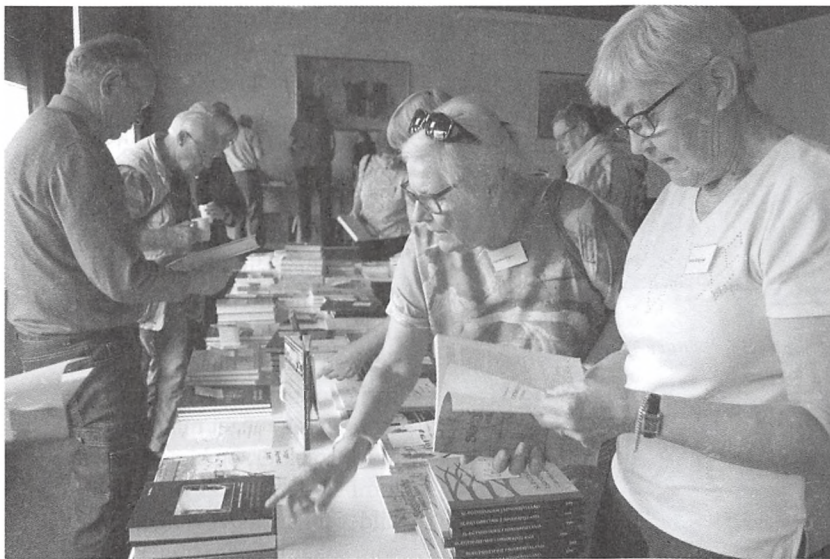
Jens Aaberg havde lavet en udskrift af sit undervisningsmateriale, og den gik som varmt brød i pausen.

Lørdag

Lørdagen startede med, at vi sang fødselsdagssang for en trofast delta-

Opmærksom lytten i foredragssalen.

I pauserne var bogcafeen og spørgecentralen godt besøgt.

ger i weekenderne, Anne Margrethe Krogh-Thomsen.

Derefter fulgte anden del af den lange historie. Ulrich Alster Klug skulle her tage sig af perioden 1780-1844, fra landboreformerne til den nye matrikel. Han opregnede forskellige former for ejerskaber: frit eje, hovedgård, sædegård, len, såsom stamhuse og fideikommiser, og forskellige typer af brugsret: fæste, arvefæste og almindeligt ejerskab. Danmark blev først industrialiseret 1956, og en hovedårsag var, at bønderne og dermed også godsejerne på grund af de særlige ejer- og brugsforhold ikke kunne udnytte råstofferne.

I forbindelse med landboreformerne oprettedes en stribe hovedreglementer fra 1769 og frem. Disse er vigtige kilder til hoveriets omfang og kan findes i Daisy under Rentekammeret eller på www.familysearch.org. Husk også at bruge matrikelkortene på hkpn.gst.dk og kig efter hartkornsekstrakterne, som ligger på samme side under protokoller.

En god regel, når man arbejder med FT 1787 og 1801, er at gå ud fra, at når der står "bonde og gårdboer", er der tale om en fæster. Er manden selvejer, vil det være anført.

Ulrichs materiale kan læses på www.ssf.dk.

Formiddagens andet foredrag var Ejendoms historie 1680-1790, som Ivan Skjødt Kondrup havde en time til. Det var lidt af en udfordring, så han betragtede det som et oplæg til eftermiddagens workshop. Ivan har arbejdet bredt med sognene i Støvring og Nørhald Herreder i Randers Amt, og han betragtede det som en stor fordel, når man skulle arbejde sig igennem tungt stof som tingbøger; mange flere ting får interesse, når man arbejder bredt. Hans metode har været at lave et matrikelskema for hver by med ejere/fæstere gennem tiden (rygraden). Det fyldes ud med persondata fra kirkebøgerne (skelettet) og til sidst kommer så kødet, hentet fra tingbøger, justitsprotokoller m.v.

De kilder, han har brugt, har været: matriklen 1688, ekstraskatte-regnskaber, tingbøger, skolemandtal, ægteskabsdispensationer, afskrivningsbog for 2-skillingsafgiften 1742-1760 (næsten lige så god som matriklen 1688), jordebøger fra amtsstuen og hartkornsfortegnelsen 1790 (også amtsstuearkiverne). Udskiftningskort er også af interesse, for så vidt de er bevarede.

Ivans materiale finder du på www.ssf.dk.

Workshops

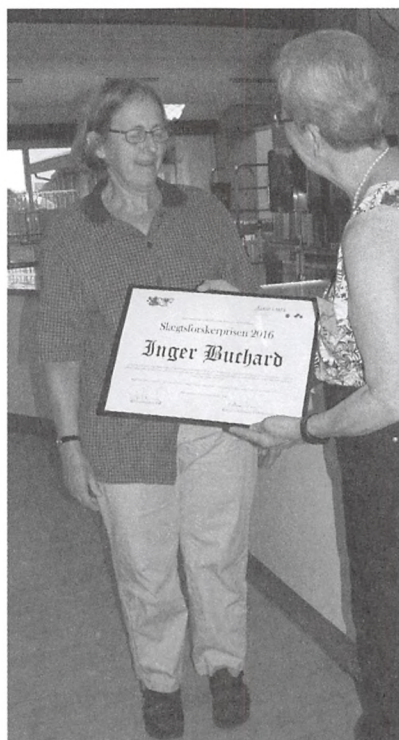
Om eftermiddagen stod der workshops på programmet. Der var i alt seks at vælge imellem, alle på en eller anden måde koblet op på hovedtemaet, og de blev kørt to gange, så kursisterne kunne nå hver to workshops. Referentens mål var at kigge indenfor til alle workshops, og hun måtte derfor nøjes med bidde her og der. Hvorfor referatet ikke kan betragtes som fyldestgørende.

1. Dagmar Þórisdóttir præsenterede Danish Family Searches gadeprojekt, som hun er superbruger på. Projektet, der er landsdækkende, går ud på at koble indtastede personer på et sted, en gade eller en by. Man skal altså ikke indtaste noget, men kun sørge for koblingen. Når et sted er indtastet, kan man se, hvem der har boet på adressen. Man kan søge på et personnavn og få oplyst, hvor vedkommende har boet, men man kan ikke – på nuværende tidspunkt – hoppe direkte fra personposten til f.eks. matriklen. Man kan heller ikke følge en person på forskellige bopæle. Dagmar havde udarbejdet et fint kompendium, som uddeltes på workshoppen, og som også ligger på www.ssf.dk.
2. Karen og Anders Straarups workshop handlede om brug af kort på nettet, og de lagde ud med at demonstrere en række gode sider, bl.a. www.findvej.dk, der indeholder ejendomsoplysninger, Google Maps, hvor man kan lave sit eget kort, Danmarks Miljøportal med kort fra en række forskellige år, Geodatastyrelsens mange historiske kort, herunder matrikelkortene. Også www.OIS.dk rummer mange gode oplysninger om bygninger m.v. – Efter præsentationen fik deltagerne selv lejlighed til at gå på opdagelse i kortene.
3. Ejendoms historie på nettet var to workshops, forestået af Jens Aaberg og Ivan Skjødt Kondrup, der hver især tog tråden op fra deres foredrag. Desværre var der

i deres lokaler en del problemer med netforbindelsen, som skulle bringes i nogenlunde orden, før man kunne gå i gang. Det er godt at være konkret, og en del af tiden gik med at foretage konkrete søgninger i kilderne med udgangspunkt i deltagernes egne drilske aner. I flere tilfælde med succes.

4. Ulrich Alster Klug havde også ejendomshistorie på nettet på sit program, men da emnet var dækket ind med ovennævnte, tog han sig i stedet af brandforsikringer. Her fik vi en rundtur i forsikrings- og taksationsprotokoller og fik vist, hvordan man navigerer og følger en bestemt gård i protokollerne. Demonstreret med gode eksempler, bl.a. en gård, der blev takseret efter at den var nyopført efter en brand, hvor man fik foræret datoen for branden.
5. Inger Buchard fortalte engageret om søgning i Sønderjylland og Nordtyskland. Hun anbefalede bl.a. at tilslutte sig mailinglister, f.eks. FamNord, hvor man kan stille spørgsmål og få hjælp, lidt a la DIS-Forum. Referenten nåede desværre kun sidste del af workshoppen, der var afsat til fire opgaver, som ledte godt rundt

Inger Buchard modtager slægtsforskerprisen 2016.

i de problemer, man kan støde på, når man arbejder med dette område. Opgaverne kom også omkring DIS-Wiki og Ingers eget godshøllønderprojekt.

Slægtsforskerpris

Lørdag aften kom et af weekendens højdepunkter: festmiddagen og den efterfølgende overrækkelse af årets slægtsforskerpris. Prisen, som blev overrakt af Kirsten Sanders, gik i år til Inger Buchard for hendes store arbejde med især sønderjyske og nordtyske arkivalier og indtastninger af samme. Som det hed i Kirstens tale: "Hun [prismodtageren] arbejder stille og roligt og meget målbevidst på sine projekter, og hendes indsats har betydet, at mange vigtige kilder nu er tilgængelige for dem, som søger informationer her."

Traditionen tro bød lørdag aften på underholdning, men i år var den ikke af den slags, hvor kursisterne fik en musikalsk anretning serveret. De måtte selv være aktive og i grupper forsøge at svare på de 40 spørgsmål, nogle nemme, andre nærmest umulige at besvare, i en slægtsforskerquiz. Hjernebatterierne blev vredet, mens løsninger blev foreslået, og aktiviteten var høj rundt omkring ved bordene, og da tiden var udløbet, kunne man kåre et vinderhold og et nr.

Ivrig diskussion over quizspørgsmålene.

2-hold, der havde svaret rigtigt på henholdsvis 26 og 25 spørgsmål.

Søndag

Søndag formiddag havde to foredrag på programmet. Gudrun Gormsen, der har været direktør på Hjerl Hede, lagde for med at fortælle om "Bondens bygninger". Vi hørte om forskellige konstruktionsformer og bygningsmaterialer, afhængig af hvor meget skov/tømmer, der var tilgængeligt på egnen, og vi blev introduceret til, hvordan bindingsværk er opbygget og til grundmuringens indtog i landet og erfarede, at man normalt har én skorsten på Sjælland, men to på Fyn og i Jylland. Efter kaffepausen blev vi inviteret indenfor og hørte om husenes indretning.

Ulrich Alster Klug havde den afsluttende halve time til at fortælle om købstædernes ejendomshistorie. Byerne blev matrikuleret meget sent – i anden halvdel af 1800-tallet –

men i stedet kan man bruge brandforsikringsnumrene til at identificere ejendommene. Man skal dog være opmærksom på, at forsikringsprotokoller somme tider henviser til ældre taksationsprotokoller.

Ulrich nævnte et par hjemmesider, www.weblager.dk og www.filarkiv.dk, der er gode, hvis man vil finde kommunernes byggesager.

Det sociale

Dette var de lærerige input, som weekenden bød på, men det er kun halvdelen af det, der gør SW til årets begivenhed for slægtsforskere. Den anden halvdel udgøres af det sociale samvær. Tænk at være sammen med lidelsesfæller, der er bidt af samme bacille, en hel lang weekend og opleve, at uanset hvem man kommer til at sidde ved siden af til frokosten, så er det nemt og naturligt at åbne en samtale med vedkommende. Vi er her alle sammen for det samme. Det

er dejligt at få sat et ansigt på en person, som man måske kun kender fra nettet, og det er pragtfuldt at kunne udveksle aner og erfaringer med andre forskere eller gå til sande eksperter, hvis man har en særlig genstridig ane i sin slægt. At få lejlighed til at snuse til et stort udvalg af relevant litteratur. Derfor summer højskolen af supergod og imødekommende stemning, når slægtsforskerne indtager den. Man tager afsked med mange knus og vi-ses-til-næste-år, og man kan tage hjem, ladet godt op til at tage fat på efterårets anejagter. Og glæde sig til næste år.

Med til det sociale hører også god mad og samvær under spisningen.

Manglebrættet til Abelone

Af Ingrid Bonde Nielsen

ingrid@bnielsen.eu

På vores væg hænger dette gamle manglebræt – det har været i slægtens eje i flere generationer og kom til at blive en del af vores ejendele i 1990'erne. Manglebrættets historie er altså lang og hvis det havde kunnet tale, havde det nok haft meget at fortælle om hvad det har været vidne til af gode og mindre gode ting i de familier, hvor det har haft plads. Manglebrættet har ikke været tænkt

som en pyntegenstand, som det er i dag, men som et praktisk redskab for husmoderen, når tøj skulle rulles. En rundstok, hvor tøj blev rullet op om, eksisterer stadig i vores eje. Iflg. en seddel bag på brættet var det en gave fra far, Jørgen Thustrup, til hans 1-årige datter, Abelone, og som sedlen oplyser, har han selv skåret brættet. Men lad historien fortælle:

Historien tager sin begyndelse på den lille ø, Askø, ud for Lollands nordre kyst, i 1849. Skipper, Jørgen Gotfrid Thustrup og hans hustru, Elisabeth Hansen, har en lille datter til dåb i Askø Kirke den 9. dec. Ved gudstjenesten i kirken har kirkegængerne kunnet beundre et kirkeskib, der stadig hænger i loftet. Dette kirkeskib har Jørgen skænket til kirken. Det må formodes, han selv har fremstillet det, som det af og til var, at søfolk skænkede et kirkeskib til deres sognekirke, et skib de selv havde bygget, som tak for at have reddet livet ved en hændelse til søs.

Om Jørgen har været ude i forlis eller lignende er uvist. Dåbsbarnet, der får navnet Abelone Caroline Kirstine, er Jørgen og Elisabeths først fødte. Huset, som Abelone bliver født i og som stadig findes, har matrikel nr. 28a og b og har også tilhørt Abelones farfar, der var degn og skolelærer på øen. Jørgen forsørger familien som skipper på sit eget skib, jagten med navnet, "Frederikke Louise".

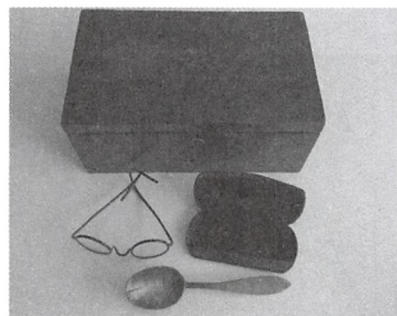
En dukke, som menes at have været Abelones, ses her. Dateringen af den er uvist, men ret så gammel ser den ud. Hovedet er porcelæn og kroppen af stof, den kan evt. være hjemmelavet. Muligvis er det en dukke, Jørgen har hjembragt til sin lille datter i forbindelse med en af sine sejlads.

Det viste syskrin skal også have tilhørt Abelone, desuden træskeen,

brillerne og etuiet. Alt dette er arvet videre til oldebarnet, skribentens ægtefælle.

Jørgen og hans hustru, Elisabeth, der oprindeligt er fra Vissenbjerg på Fyn, får i alt 8 børn. Abelone, deres ældste, kommer ud at tjene på forskellige gårde iflg. hendes bevarede skudsmålsbog. Hun skal med tiden blive gift med Anders Johan Lassen, der er blikkenslager med egen

virksomhed i Nakskov. De får 4 børn. Abelone lever til den 25. dec. 1908. Faderen, Jørgen, dør som 70-årig på Askø den 8. nov. 1894, hurtigt fulgt af sin hustru Elisabeth, der dør som 71-årig den 5. juni 1895 på Frederiks hospital i København.

Jørgen og Elisabeth bliver begravet på Askø kirkegård. Deres datter, Abelone, finder sit sidste hvilested på kirkegård i Nakskov. Men mindet om disse personer lever videre i de ting, de har efterladt sig.

Formålet med denne artikel er fra skribentens side, at få andre slægtsforskere til at fortælle om forfædres ejendele, der er bevaret i slægten

Værdifulde gamle breve i gemmerne!

Af Randi Ottosen

ro@o2sn.dk

En gang imellem kan man være heldig at finde både foto og tekst fra samme dag.

Billedet her fra Horsens har jeg haft i mange år, men kunne ikke tidsfæste det. Da jeg dykkede langt ned i min mors efterladte gemmer her i efteråret, fandt jeg kærestebreve fra min mormor og morfar, og her dukkede den nøjagtige dato frem, som passer til billedet.

Min mormor Johanne Jensen, Horsens, blev uddannet fra fru Olga Risoms systue i Horsens i 1905. Hun havde da været forlovet i 5 år, og kæresten Christian Jordan boede i København. I marts 1905 tager hun beslutning om at rejse til København, for at de kan være mere sammen, og hun får en plads i huset hos fru Gydesen fra Horsens.

I brevet, dateret den 8. april 1905, skriver hun til Christian i København om afslutningen på arbejdslivet i Horsens. På systuen fik de chokolade og fru Risom kom ind og hilste på. Johanne måtte beholde den fine mahogni syaske på bordet. (Den er gået i arv, og jeg har den nu). Og så blev der taget et billede, som har været i min mormors album lige siden.

Søndagen efter havde Johanne bestilt en hestevogn, der skulle tage alle sy pigerne på en forårs søndagskaret tur til "Stensballegård" tæt ved Horsens for at se, om der var liv i bladene, som hun skriver. Lidt længere henne i brevet fortæller hun Christian om alle sine gøremål med at sy nye fine, hvide forklæder til sit job som tjenestepige, og selvfølgelig er der sidst i brevet mange kærlige hilsner, og brevet er underskrevet: din trofaste Johanne.

Hvad siger Kbh. stadsarkiv Poli-

tiets registerblade om Johanne? Den femte maj 1905 er hun registreret hos fru Gydesen i Rosendals Tværgade 14, 3. sal. Måske er hun sejlet med skib. Der var en fast rute mellem Horsens og København. Sådan en tur fortæller de om i et af de andre breve.

Først den 5. maj 1907 (Sct. Johannes sogn, viede 1907, opslag 77) bliver det unge par endelig gift i Sct. Johannes sogn på Nørrebro, og de flytter ind i deres første lejlighed.

Registerblad.		Udfærdiget den 5/5 05	
Fulde Navn		Jensen Johanne Jensine	
Livsstilling <small>Næstevær, Stuel. Børn. For Hænderne, og Møder, Svend, eller Lærling For Tyende: i hvilken Egenskab de tjene.</small>		T.	Særlige Bemærkninger
Fødested		Bording	
Ægteskabelig Stilling		Alder 3-12-78	
Instruens	Fulde Navn og Page		
	Fødested	Alder	
Børn			
Meldt Bopæl		For huse og lavere Tyende: i hvis Tyende de ere. For Logerende: hos hvem de have Logis.	
Åar	Dag	Gade, Nr., Etage m. m.	
05	5	Fra Horsens Rosendals Tvæg 14 ³	Gydesen

Hvad tingbogen fortæller: De stridbare svigerinder

Af Torben Albret Kristensen
torbenalbret@gmail.com

I Strynø Birks tingbog 1724-1751, kan man på side 225ff. læse følgende sag, der kort fortalt handler om den stedlige jordemoder Salome Clausdatter, der stævner sin svigerinde Johanne Pedersdatter for "nogle fornærmelige Ord", der ikke er nærmere beskrevet:

"Onsdagen den 25de Marts 1744 holdtes Politiret af Byfoged og Birkedommer Sr. Christian Møller og Birkeskriver Florian Mehl, samt tiltagne 2de Mænd, navnlig Rasmus Knudsen og Hans Corneliusen, begge her af Strynø udi efterfølgende Sag, imellem Albret Friis paa den ene, og Hendrich Friis paa den anden Side, hvorudi til i Dag fra Albret Friis var indkaldt bemeldte Hendrich Friis og Hustrue, anlangende nogle fornærmelige Ord, som af den sidstes Kone, imod Albret Friises Kone skulle være udtalte hos Hans Hansen Gaardmand.

Men som Parterne i Dag her ved Retten ere blevne forenede forbigaaes den udstyrede Stævning at lade afhjemle. Og som begge saavel Mændene som Hustruerne her ved Retten ere til stede, sluttede[s] Forlig, der er saaledes som følger,

At Hendrick Friises Hustrue Navnlig Johanne Peders Datter haver tilstaaet som hun og nu her nærværende Erklærer, At der som hun, i bemeldte Hans Hansens Huus, da Albret Friises Kone der var tilstede som Jordemoder at betjene Konen der i Gaarden, eller og nogen Andre stæder haver talt eller udsagt lidet eller meget som kunde eragtes at have været bemeldte Albret Friises Kone Salome Clausdatter til forklejnelse eller Nachdeel paa gode Navn og Rygte, maa hun bekende det Alt sammen er sket i Hastighed og Sindet[?] Overiling, efterdi hun

ikke haver haft Ringeste Føje eller adgang, at tillægge hende noget Usømmeligt i saa maade, men maa tilstaa, At hun intet Andet ved om hende end det, som en Brav og skikkelig Danne Kone vel kan eign[e?] og anstaa, og eftersom hun alligevel, nemlig Salome Clausdatter er bleven fornærmet, Da hun var i sin Forretning som Jordemoder, ved det Klammeri som Af Johanne Pedersdatter med hende forefaldt, Saa erbyder hun sig og at betale til Dette Steds fattige 2 Mark Danske, samt at fornøje Rettens Betjente for Deres Rejse fra Rudkjøbing her til Øen, med Løfte at hun her efterdags ved Alle Leiligheder vil omgaa Salome Clausdatter med al skikkelighed og saaledes ikke Give Ringeste Aarsag hverken i hendes Nærværelse eller fraværelse til nogen ydermere Uenighed og trætte, thi om hun derudi skulde befindes, skal ej Alene Denne Sag som Uafgjort, staa hende Aaben forre[?], Men end og straxsen være forfalden i Straf at erlægge til De fattige 2 Rdr., paa hvilken Maade hun saavel som hendes Mand Hendrich Friis og hendes Fader Peder Jensen vilde forsikre at Alting paa hindes side skulle blive efterlevet, og holdet. Derimod erklærede Albret Friis og Hustru at de for Fredeligheds Skyld ligeledes gerne ønskede Efterdags at Leve i Enighed med hinanden, helst da begge Parter ere Brødre og Deres Hustruer altsaa med hinanden saa nær besvoglede, hvorved Sagen saaledes er forliget og afgjort, - " (stavningen lettere moderniseret, TAK)

Hvad kan denne sag fortælle os noget om?

Først og fremmest fortæller den noget om parterne, som vi kan bruge rent slægtshistorisk: Jordemoderen Salome Clausdatter og Johanne Pedersdatter er svigerinder på den

måde, at deres respektive mænd, Albret Friis og Hendrich Friis er brødre. Endvidere får vi at vide, at Johanne Pedersdatters far hedder Peder Jensen.

På Strynø er kirkebogen først bevaret fra 1776, og skifteprotokollerne først fra 1756. Derfor bliver tingbogen med andre ord en vigtig kilde til slægtsforskning. Og Strynø er ikke det eneste sted i landet, hvor dette er tilfældet.

Dernæst fortæller sagen om sig selv: Johanne Pedersdatter har fornærmet sin svigerinde, og måske endda været i håndgemæng med hende¹⁾ på Hans Hansens gård, hvor Salome fungerede som jordemoder for dennes kone.

Derfor har Salome, via sin mand, indstævnet Johanne og hendes mand. Johanne undskylder det hændte som en overilet handling og tilbyder at betale 2 Mark til sognets fattige samt at "fornøje Rettens Betjente for Deres Rejse fra Rudkjøbing her til Øen"²⁾. Desuden lover Johanne, at hun aldrig mere skal fornærme Salome, hvilket såvel hendes mand Hendrich som hendes far Peder også forsikrer. Skulle det ske, at Johanne alligevel ikke kan holde sit løfte, da skal denne sag genoptages, og hun skal prompte betale en bøde på 2 rigsdaler til de fattige.

Derefter frafalder Salome sin

- 1) Dette afhænger af, hvordan man tolker ordet Klammeri. Ifølge Ordbog over det danske sprog, betyder det "(høj)rustet) skænderi; mundhuggeri; også: skændsmål, som går over til håndgribeligheder; slagsmål". Formuleringen "fornærmelige Ord" tyder dog på, at det ikke er kommet så vidt som til håndgemæng.
- 2) Hvad denne formulering dækker over, er uklart, men jeg tolker det som, at hun skal bespise dem og – måske – dække deres rejseudgifter.

stævning, og sagen afsluttes med forlig.

Hvorfor vælger Salome at indstævne sin svigerinde for retten?

Her er vi lidt mere overladt til tolkninger af både det fortalte og det ufortalte. Salome er jordemor, og det nævnes særskilt flere gange, at hun var i praksis hos gårdmand Hans Hansen, da Johanne fornærmede hende. Måske har Johanne antydnet, at Salome er en dårlig jordemor eller andet, som har krænket Salomes faglige ære. Det kan få fatale konsekvenser for hendes praksis, hvis dette står uimodsagt.

protokollen, er der ikke noget der tyder på, at nogen af parterne er særlig trættekære eller konfliktsøgende personer. Umiddelbart optræder hverken Salome eller Johanne i andre sager af lignende karakter. Dette er altså et isoleret tilfælde, men derfor kan Johanne og Salome jo godt være lidt på kant med hinanden rent privat. Det fortæller tingbogen bare ikke noget om.

Sagen i forhold til tingbogens andre sager

Sammenlignet med de øvrige sager fra perioden er denne usædvanlig på to områder, dels ved at birkedomme-

Tingbøger som kilde til slægtsforskning i 1600- og 1700-tallet

Som nævnt ovenfor, indeholder tingbøgerne også oplysninger om slægtsrelationer, og den gengivne sag er ikke enestående. Der er talrige eksempler på, at personer møder op på slægtninges vegne, hvis disse enten er umyndige eller fraværende, ligesom det i f.eks. vidneafhøringer kan være nødvendigt at præcisere eventuelle slægtsrelationer.

Desuden er tingbøgerne ofte bevarede længere tilbage end f.eks. kirkebøger og skifteprotokoller, typisk tilbage til engang i 1600-tallet, enkelte helt tilbage til 1500-tallet.

Men tingbøgerne er ikke nemme at bruge. For det første savner man i langt de fleste tilfælde navne-, sted- og sagregistre til at spore sig ind på lige præcis de sager, der kan have interesse. Dernæst kan selve teksten være svær tilgængelig, både fordi den er skrevet med gotisk håndskrift, og fordi den er skrevet med et knudret sprog. Det kan betyde, at man skal læse teksten igennem mange gange, før den giver mening. Endelig skal man holde sig for øje, at tingbøgerne ikke gengiver et samlet billede af samfundet, men oftest kun sætter fokus på uregelmæssighederne.

Alligevel vil jeg gerne opfordre til, at man kaster sig over tingbøgerne, for uanset hvor bøvlede, de kan være at arbejde med, så indeholder de guldgruber af historier, som kan sætte kød på ens slægtshistorier. Hvad enten ens aner har været direkte indblandet i sagerne, eller de blot har været tilskuere, så får man et indblik i de begivenheder, der har udspillet sig omkring dem.

Litteratur:

Niels H. Frandsen: *Dansegilde og mordbrand* – Vejledning om retsbetjentarkiver, Dansk Historisk Fællesråd 1995

Jytte Skaaning og Bente Klercke Rasmussen: *Find din slægt – og gør den levende*, Bonderosen 2003

I 1740'erne var ikke alle jordemødre på landet eksamineret af distriktslægen, selvom loven foreskrev det. Måske var Salome blandt dem, der ikke var, og derfor endnu mere afhængig af et godt navn og rygte end sine eksaminerede kolleger.

Der står heller ikke noget om, hvorfor Johanne var til stede ved barnefødslen på Hans Hansens gård, men en fødende kvinde havde på den tid mange af landsbyens kvinder omkring sig, så der har næppe været noget mærkeligt i, at Johanne også var der.

Når jeg bladrer frem og tilbage i

ren fra Rudkøbing selv er til stede, og dels ved at der kun er to retsvidner. Oftest blev tingene afholdt med den lokale gårdmand Rasmus Jacobsen som konstitueret sættestemmer og med otte stokkemænd som vidner.

Dette hænger uden tvivl sammen med, at der er tale om en politisag. Private sager om fornærmelse i ord og gerning (injurier) var blandt de sagstyper, der kunne anlægges som private politisager, og det var dommerens opgave at udspørge parterne personligt, så alle detaljer kom frem, inden han kunne slutte sagen med enten dom eller forlig.

Om Svogerskaber i 1600 tallet

Af Flemming Aagaard Winther
winther@kabelmail.de

Ejnar C. Larsen (1917-96) har i Personalhistorisk Tidsskrift 1997:1, side 1-12 i en artikel, "Biskop i Ribe Iver Iversen Hemmet (1564-1629) og nogle af hans descendenter" gjort grundigt rede for Hammel-præsten Jens Olufsen Varde og hans hustru Dorete Iversdatter Hemmet.

I artiklen ses side 3, at Jens Olufsen Varde var søn af borger i Varde Oluf Nielsen (død mellem 24.8. og 18.12.1661) og dennes første kone. Beviset herfor ses i Varde Tingbog, note 22 i artiklen. Som illustrationen fra Tingbogens fol. 27b viser, giver Jens Olufsen, sognepræst til Hammel og Voldby sogne [1657] fuldmagt til sin kære fader Oluf Nielsen, borger i Varde. [Retskrivning moderniseret]. Efter datidens upræcise sprogbrug kan "fader" også betyde stedfader; men jeg ser ligesom Ejnar C. Larsen ingen grund til at betvivle, at der er tale om præstens biologiske far.

Imidlertid bragte Personalhistorisk Tidsskrift 1998:2, side 255-257 endnu en artikel "Om Iver Iversen Hemmets efterkommere - et supplement" af Peter Ohm-Hieronymussen, hvori det påstås, at Jens Olufsen Varde er søn af en selvejergårdsmand i Vestbirk.

Begrundelsen herfor er, at en Thomas Jensen 18.7.1652 har lånt 133 rigsdaler af sin "svoger" Jens Olufsen Varde med sikkerhed i den halvgård i Vestbirk, han påboer med sin hustru Lisbet Pedersdatter, der har samtykket i pantsætningen.

Thomas Jensen kan ikke betale, og han bliver (før 1666) borger i Fredericia, der havde det privilegium, at borgere i fem år ikke måtte forfølges af deres kreditorer. Jens Olufsen Varde overtager så halvgården som brugelig pant.

(Foruden på de datoer, der nævnes i Persh. Ts. 1998, behandles sagen på Voer herreds Ting 8.2.1667, fol. 81ff., 15.2.1667, fol. 82ff. og 2.10.1668, fol. 78ff., citeret efter Bjarne Nørgaard Pedersens Tingbogsuddrag).

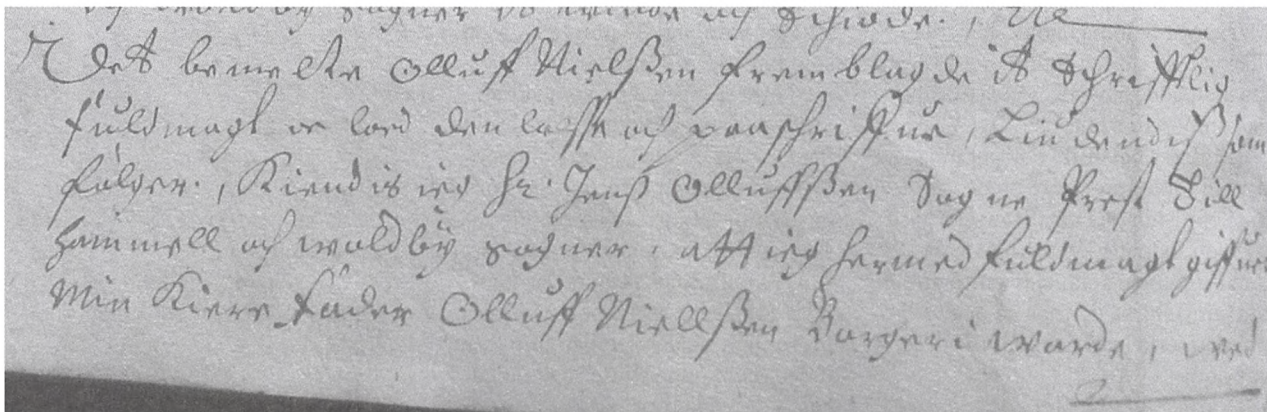
Nu var svogerskaber i 1600 tallet et meget løst begreb, der dækker alt fra et svogerskab i nutidig betydning til langt ude "at være i familie med". Se f. eks. note 26 i min bog "Præstehustruen i Lyngaa og hendes familie" (Slægten 2008).

Thomas Jensens "svogerskab" med Hammel-præsten modbeviser derfor langt fra, at Jens Olufsen Varde er søn af Varde-borgeren Oluf Nielsen, som igen dokumenteret ovenfor.

Uheldigvis har fejlen nu bredt sig til internettet. Eksempelvis ses den på den ellers tilforladelige hjem-

meside <http://www.fogsgaard.org/nyting/getperson.php?personID=14237&tr...>

Ejnar C. Larsen har ikke fået med i sin artikel, at Jens Olufsen Varde blev student fra Malmø, immatrikuleret 1640 ved Københavns Universitet som *Johannes Olai Wardenius*. Det var dengang ikke usædvanligt, at borgerbørn kom i latinskoler langt fra hjembyen. I dette konkrete tilfælde kan der have været tale om en eftervirkning af Kejserkrigen, hvor Varde havde været besat indtil 1629. En anden mulighed ville være, at Oluf Nielsen i Varde har haft slægtninge i Skåne, der kunne sørge for drengens skolegang i de urolige tider.

Ifversen-slægtens ophav

Af Erik Brejl
erik@brejl.dk

Ved gennemgang af Sæby skifteprotokol stødt jeg på min ane Niels Iversen Christensen Aarøe, præst i Tolstrup og Stenum (1656-1726) (Wiberg 1193:8), der var værge for sin [halv] søster Johanne Jørgensdatter, enke efter Poul Lauridsen i Sæby, skifte 22.6.1717 fol.159. Han var søn af Lars Poulsen Aalborg, præst i Gjør (c.1627-1684) (W 325:8). – Poul Lauridsen, der var yngre halvbror til borgmester Enevold Nielsen Berregaard i Thisted, havde tidligere været forpagter på Hammelse i Vendsyssel efter Johanne Jørgensdatters første mand Mogens Christensen.

Niels Iversen Christensen Aarøe blev født 31.12.1656 i Slagelse med forældrene Christen Pedersen, skræddermester og Birgitte Nielsdatter.

ter. Forældrene blev gift i Slagelse Sankt Mikkel 4. juli 1652.

Det er ikke muligt at se hans fødsel eller hans fars død, da Slagelse Sankt Mikkels kirkebøger er bevaret som følger: Fødte 1675-, viede 1640- og døde 1756-.

Da min ane skal have en halvsøster ved navn Johanne Jørgensdatter, må hans mor jo have været gift med en Jørgen, og det er så heldigt, at den vielse også findes i Slagelse Sankt Mikkels kirkebog. Hun blev nemlig trolovet 12.9.1661 med kandestøbersvend Jørgen Jennichen og hendes far Niels Iversen, borger i Slagelse, skrev under ved trolovelsen.

Hans mors tredje ægteskab med Enevold Ibsen findes også i samme kirkebog 2.10.1666. Her nævnes hendes bror Iver Nielsen på Sorø (Akademi).

Birgitte Nielsdatter døde på Hjer-

meslevgård i Tolstrup Sogn og blev begravet af sin søn 6.6.1698.

I Anton Blaabjergs bidrag til bogen om Slægten Yde, udg. af Slægtsarkivet, Viborg (1980), nævnes, at Birgitte Nielsdatters far Niels Iversen formentlig er bror til Christen Iversen Aarøe i Kolding, død 1659, og at hendes bror Iver Nielsen, der nævnes ved trolovelsen i 1666, blev skriver og ridefoged på Børglum Kloster og var gift med Else Jensdatter. Også Enevold Ibsen kom til Børglum Kloster, der siden 1622 havde været udlagt som underhold for hofmesteren/forstanderen for Sorø Akademi, så det var baggrunden for svogrenes flytning fra det blide Sjælland til det forblæste Vendsyssel!

Ophavet for slægten Aarøe skal vel søges på den lille ø af samme navn i Lillebælt ved Haderslev Fjord, men det skjuler sig endnu i historiens tåge.

Helsingør skifteprotokol 1571-1582

Udg. 2014 af Selskabet til udgivelse af kilder til Dansk Historie, ved Michael Dupont, ISBN 978-87-7500-214-6, 261 sider, 150 kr.

Historikeren Michael Dupont er ansat ved Rigsarkivet i København og velkendt som foredragsholder og som medlem af bestyrelserne for både DIS-Danmark, Slægt & Data samt Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie, siden 2016 som formand for sidstnævnte. - Og i sammenhæng med specielt denne udgivelse skal det absolut ikke glemmes, at han har beriget Personalhistorisk Tidsskrift med grundige artikler om den gotiske skrifs udvikling publiceret i flere artikler, hvor skriften historie er

opsplittet i passende perioder.

Kildeskriftselskabet har tidligere udgivet flere vægtige bidrag til Malmø, Køge og Helsingørs historie, og til denne række knytter sig som et naturligt led nu publiceringen af Danmarks ældste skifteprotokol, nemlig den fra Helsingør 1571-1582!

Protokollen giver os et levende indblik i forholdene hos byens borgere, nærmere kommer vi simpelthen ikke ind på livet af vore forgængere på så ekstremt et tidligt tidspunkt! - Udgivelsen er den klassiske, absolut bogstavrette og med angivelse af forkortelsernes opløsning. Tilmed er den gamle protokols sideskift angivet, så den nu foreliggende bog kan let bruges, hvis man ønsker at lære at læse den tids håndskrift.

Michael Duponts tidligere offentliggjorte studier af skriften historie, denne bog og den håndskrevne kilde er det oplagt at anvende ved tilegnelsen af den gamle håndskrift, der nok skal volde "mindre øvede" læsere af personal- og lokalhistoriske kilder besvær.

AB

En veterans liv og levned

Af Jørn Frost-Knudsen
frostknudsen@privat.dk

....eller ”hvad en gammel avis gemte på”. Statsbibliotekets ”Mediestream” giver online adgang til en række digitale samlinger, herunder aviser udgivet igennem tiderne frem til 1. januar 1917. Materiale udgivet fra og med denne dato kan søges online, men skal fysisk læses på enten Statsbiblioteket eller Det kongelige Bibliotek.

Datidens aviser var ikke særligt omfangsrige og de indeholdt ikke meget navnestof. Det var primært referater fra begivenheder i ind- og udland samt en række annoncer, der fald-bød varer og tjenesteydelser. Den 7. januar 1879 er der i Morsø Folkeblad dog en lille artikel om en veteran, der var død i Redsted på Mors 5

dage før. Den afdøde var indsidder Knud Thomsen, der havde nået den for den gang så høje alder af 86 3/4 år. Som artiklen siger, var han en af de gamle veteraner, der var med i Frankrig. Han havde fortalt, at han var gået dertil den 24. juni fra Viborg Port, 3 mil dagligt, og var ankommet til Frankrig i januar måned året efter. Han blev der i 5 år, sagde han og roste franskmændenes pleje. Der er ingen årstal nævnt, men at det har noget at gøre med Napoleonskrigene er oplagt. Heldigvis er der nu let adgang til lægdsrullerne via Statens Arkiver og her kan vi følge Knud fra hans første færd i Redsted til han bliver slettet af rullen ved sessionen i 1839. Af disse lægdsruller fremgår det, at Knud er soldat i 1815 og er ved regimentet i hvert fald til 1818. Regimentet vil i Knuds tilfælde sige 2. Jydske Regiment, der på det tidspunkt er en del af et auxiliærkorps eller hjælpekorps om man vil, som

Danmark havde sendt til Frankrig. At tale om de gamle minder gav fornyet liv i Knuds gamle og mødige krop.

Knud er født i Sindbjerg i Redsted Sogn i 1793 som femte barn og tredje søn af Thomas Nielsen og Anne Nielsdatters i alt syv børn. Han døbes Trinitatis søndag den 26. maj 1793 i Redsted. Omkring sin konfirmation befinder Knud sig ifølge lægdsrullerne i Øster Jølby på Mors. Vi kan følge ham herfra over Dragstrup til Karby, hvor han er, da han i 1815 bliver soldat. Hvorledes Knud har fået opholdet i Frankrig til at vare i 5 år er uvist, men måske det kan henregnes til hukommelsens kispus med virkeligheden. Af artiklen fremgår det, at han ved hjemkomsten ægter Else Jensdatter og med hende sætter en halv snes børn i verden. I kirkebogen for Hvidbjerg Sogn på Mors fremgår da også en kirkelig vielse den 14. november 1819 imellem den 28-årige ungkarl Knud Thomasen, tjenestekarl af Sindbjerg og den 22-årige pige Marie Jensdatter, tjenestepige i Øster Hvidbjerg. Som forlovere står Jens Villadsen og Thomas Nielsen. Det er tydeligt, at alderen er en flygtig størrelse.

Else Marie er født i Redsted i august måned 1799 og døbt den 7. august, formentlig i hjemmet. Hendes dåb offentliggøres i Redsted kirke den 21. søndag efter Trinitatis, d.v.s. den 13. oktober 1799. Hendes forældre er Jens Villadsen Damgaard og Marthe Chrestensdatter. Else Marie er konfirmeret i Redsted kirke den 1. søndag efter Påske (17. april) 1814.

Kirkebøgerne bekræfter udsagnet om, at Else Marie bliver mor til i alt 10 børn, hvoraf 3 dør unge:

1) Thomas Christian Knudsen, født 12. oktober 1819. Han bliver tugthusfange i Viborg af 3 omgange, er med i treårskrigen 1848-50, bliver gift i Aalborg og fungerer som dugmager på Kjærs Mølle. Må være død før 1866. 2) Jens Knudsen, født

Afdød Veteran. (Uddelt.) Den 2. Januar 1879 døde i Redsted Indsidder Knud Thomsen, 86 3/4 Aar; han var en af de gamle Veteraner, der vare med i Frankrig. Han gik dertil paa sin Fod, fortalte han; de gik fra Viborg Port 24 Juni, 3 Mil daglig, vare i Frankrig 8. Januar næste Aar og laa der i 5 Aar. — Han roste Franskmændenes Pleje. — Han var meget sløvet i den sidste Tid, men oplivedes betydelig ved at tale om den Tids Bedrifter. — Efter sin Hjemkomst giftede han sig med Else Jensdatter, som døde fra ham 1842 efterat have født ham en halv Snos Børn, hvoraf nogle ere døde. Han fristede ogfåa en Del af denne Tid et tungt Liv, da hun var blind i længere Tid. — Nogle Aar efter Konens Død afskandede han sit Hus og har siden boet som Indsidder. — Han førte i denne Tid et undertigt, tarveligt og ensomt Liv, men ernærede sig selv indtil for et Par Maanedes siden, da han blev syg.

28. august 1821 i Redsted. Han går i 1845 til Brede i Slesvig, hvor han stifter familie. Hans død er endnu ikke fundet. 3) Marthe Kirstine Knudsdatter, født 13. august 1823 i Redsted. Hun vies til snedker Jens Pedersen, der er med i treårskrigen 1848-50 og får med ham 10 børn. 4) Ane Knudsdatter, født 18. oktober 1825 i Redsted. Hun bliver tjenestepige på Mors og dør ugift i Ydby i 1862. 5) Anders Christian Knudsen, født 2. november 1828 i Redsted. Bliver blot 2 år og 3 måneder gammel. 6) Maren Kirstine Knudsdatter, født 30. december 1830 i Redsted, vies til en fra Altona indvandret snedkervend Heinrich Nicolai Gottlieb Bandholtz. De får i hvert fald 6 børn og flytter med de fire yngste til København, hvor de dør. Maren i 1910 og Heinrich i 1907. 7) Anders Christian Knudsen, født 3. oktober 1832 i Redsted. Han bliver viet til Else Cathrine Poulsen, datter af færgemanden på Sallingsund, Poul Poulsen og får med hende 7 børn. Anders er landmand i og omkring det midtjyske og bliver senere husejer i Aarhus, hvor han og Else dør. Else i 1910 og Anders i 1913. 8+9) to sønner, født 1834 og 1835 i Redsted, begge ved navn Niels Christian Knudsen, der dør henholdsvis 3 måneder og 6 år gamle.

10) Gjertrude Marie Knudsen, født 21. november 1838 i Redsted. Hun vies til forpagter Peder Jensen Hus og får med ham 2 sønner. Peder dør i Ørding i 1908, medens Gjertrudes dødsfald endnu ikke er fundet.

Som artiklen antyder har livet ofte været tungt for Knud. 3 børns tidlige død, en søn i tugthuset og senere i krigen samt en hustru, der er blind i længere tid, inden hun dør fra ham i 1842; i øvrigt samme år som han mister sin mor. Huset, hvori Knud bor, er fæstet fra Glomstrup Gods. Da hustruen dør, begærer og får Knud muligheden for at sidde i uskiftet bo, så længe han forbliver ugift. Nogle år herefter afhænder Knud huset og lever sidenhen alene som indsidder. Han ernærer sig som daglejer og tækker og lever rundt omkring i Redsted et ifølge artiklen "underligt, tarveligt og ensomt Liv" indtil få måneder før sin død, hvor han bliver syg.

Det har været en spændende rejse udi en almindelig danskers liv og levned, der trods megen modgang og små midler alligevel har kunnet kaste en lang række også nulevende efterkommere af sig. Og tænk engang; det stod i avisen.

Skrivevejledning

- til artikler og boganmeldelser

Indlæg skrives helt uden hensyn til opsætning (altså ikke i spalter). Hovedoverskrifter med fed skrift og 16 pkt., deloverskrifter med fed skrift og 12 pkt.

Citater i citationstegn. Titler på bøger og tidsskrifter i kursiv. Undgå så vidt muligt understregning, bindestreger, gåseøjne, udråbstegn og lignende, hvor disse reelt kan undværes.

Illustrationer sendes særskilt, navngivet og i rækkefølge som enkelte filer i jpg- eller tif-format med en opløsning på mindst 300 dpi. Billedtekster sendes som eet samlet dokument nummereret med henvisninger til billedet.

Redaktionen forbeholder sig ret til at redigere i det indsendte materiale.

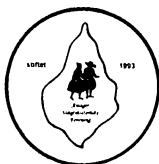
Mht. layout kan forfatterens udkast medsendes særskilt.

Foreningsprogrammer

Amager Slægtshistoriske Forening

Bestyrelse:

Helle Agerskov, formand, ☎ 4040 3225

E: heagerskov@hotmail.com

**Grete Modin Grundtvig, kasserer,
næstformand**, ☎ 2844 7470

E: gretegrundtvig@gmail.com

Marianne Raahauge Rasmussen, sekretær,
☎ 6177 6833 E: m.raahauge@gmail.com

Kim Andersen, ☎ 2671 5782,

E: kimvibeke@gmail.com

Camilla Knutsdotter Hallingby

Jytte Frank Dekov, ☎ 3250 4567,

E: jytte.dekov@mail.dk

Hjemmeside:

www.amagerslaegt.dk

Mailadresse:

amagerslaegt@gmail.com

Sted:

Møder i møderum 1+2+3 på Tårnby
Kommunes Hovedbibliotek, Kamillevej
10, 2770 Kastrup.

Kontingenter:

Kr. 170, par kr. 265, gæster kr. 25.

Slægshistorisk Forening for Brønderslev

Bestyrelse:

Britta Burskov, formand, Stenberggade 7, 9700
Brønderslev ☎ 2160 4645 E: burskov7@c.dk

Connie Rasmussen, næstformand,
☎ 2257 8049 E: conras.rasmussen@gmail.com

Jens Dybro, kasserer, Løkkenvej 452 Stenum,
9700 Brønderslev ☎ 9883 8050

E: kaerholt@worldonline.dk

Leif Olesen, sekretær, ☎ 9882 5821

E: leifo@mail.dk

Kirsten Nielsen, ☎ 2156 2014

E: kimo@turbopost.dk

Hjemmeside:

www.slaegtshistoriskforeningforbroen-
derslevengn.dk

Sted:

Mejerigade 9, 9700 Brønderslev.

Kontingenter:

Kr. 125, par kr. 175.

Slægts- og lokalhistorisk Forening Djursland

Bestyrelse:

Kjeld Simonsen, formand, August Kroghs Vej
93, 8500 Grenaa ☎ 8632 3305

E: kkskgrenaa@gmail.com

B. K. Johansen, næstformand, ☎ 8630 9387

E: de-nijs.johansen@stofanet.dk

Ulla Bugtrup Jensen, kasserer, Ludvig Holbergs
Vej 10, 8500 Grenaa ☎ 8632 1106

E: bunygaard@hotmail.com

Niels Kjeldsen, sekretær, ☎ 8632 0093

E: nckp@stofanet.dk

Geert Henriksen, ☎ 8632 5193

E: geerthenriksen@stofanet.dk

Hanne Andersen, ☎ 8630 0365

Ivan Jensen, ☎ 8622 3718 E: ij@oncable.dk

Hjemmeside:

www.djursslaegt.dk med bl.a. Djurslands-
databasen med mere end 50.000 perso-
ner med tilknytning til de seks herreder
på Djursland.

Sted:

Foredrag foregår i Kulturhuset Pavillo-
nen, Kærvej 11, 8500 Grenaa.

Kursus og klubaften foregår i mødelokalet
på Grenaa Egnsarkiv, Søndergade 1, 8500
Grenaa.

Kontingent:

Kr. 160, par kr. 240.

Slægthistorisk Forening Guldborgsund

Bestyrelse:

Yvonne Christiansen, formand, Stubmøllevej 16,
Systoft, 4800 Nykøbing F, ☎ 5486 8363

E: Yvonnechristiansen1010@gmail.com

Kate Andersen, næstformand, ☎ 5444 4164

E: ro7.kate.andersen@gmail.com

Mogens Allerup, kasserer, Sørupvej 15, 4863

Eskilstrup, ☎ 5443 6048 E: allerup@post7.tele.dk

Margit Pedersen, medlemsansvarlig,

☎ 2324 3769 E: margit@nanet.dk

Jørgen Hersø Hansen, ☎ 2343 5220

E: jh-hersoe@mail.dk

Lis Lund, sekretær, ☎ 5485 9585

E: sekretaersfg@outlook.dk

Hjemmeside:

www.slaegtshistoriskforeningguldborg-
sund.dk/

Kontingenter:

Kr. 185, husstand kr. 235, gæster kr. 50.

HEDEBOEGNENS

Slægtsforsker Forening

Bestyrelse:

Birgit Larsen, formand, Charlotteager 124, I th.,
2640 Hedehusene, ☎ 4656 5396

E: Formanden@hedeboslaegt.dk

Otto Jakobsen, næstformand, ☎ 6062 0789

Arne Ole Mortensen, kasserer, ☎ 4656 2330

Ejnar Stutemeyer, ☎ 3022 3366

Hans Henriksen, ☎ 4364 3040

Bjarne Larsen, Webmaster, ☎ 3082 7889

E: webmaster@hedeboslaegt.dk

Hjemmeside:

www.hedeboslaegt.dk

Sted:

Medborgerhuset, Taastrup Hovedgade 71,
2630 Taastrup.

Kontingent:

Kr. 150, Par kr. 200

Bestyrelse:

Per Maack Andersen, Christiansgade 24, 9800 Hjørring, ☎ 9892 7075
E: permaack@andersen.dk
Gunvor Johnsen, ☎ 2961 3450
E: gunvorjohnsen@slfhj.dk
Erik W. Christiansen, ☎ 9890 9640
E: erikwchristiansen@slfhj.dk
Lise Surland, ☎ 9844 3259
E: lisesurland@nordfiber.dk
Jan Rasmussen, ☎ 2029 6777
E: janrasmussen@slfhj.dk
Webmaster Asger Bruun, ☎ 9891 1984
E: asgerbruun@slfhj.dk

Hjemmeside:

www.slfhj.dk

Sted:

Forsamlingsbygningen, Østergade 9 i Hjørring.

Kontingent:

Kr. 175

Horsensegnens Slægtsforskere

Bestyrelse:

Hanne Bjørn, formand, Bregnevej 6, 8700 Horsens
☎ 2143 0024 E: habjoern@gmail.com
Jens Andersen, kasserer, Solvej 15, 8700 Horsens
☎ 2970 9115 E: jcandersen7@gmail.com
Bente Østergaard, sekretær, ☎ 7564 3699
E: bentebost@gmail.com
Ebbe Rasmussen, ☎ 4128 3054
E: ebbeokt@gmail.com
Hanne H. Thellesen, ☎ 7564 5640
E: hanne.hybschsmann@thellesen.com

Hjemmeside:

www.slaegt-horsens.dk

Mailadresse:

slaegthorsens@gmail.com

Sted:

Åpark Centret, Løvenørnsvej 21, Horsens

Kontingent:

Husstand kr. 175.

Slægtsforskningsforeningen i Hvetbo Herred

Bestyrelse:

Tove Andersen, formand, sekretær, Løkkenvej 30, 9490 Pandrup ☎ 4041 3339
E: ta.vendelbo@gmail.com
Holger Andersen, kasserer, Rosenvænget 12, 9490 Pandrup ☎ 9824 6250/2393 6986
E: holger.andersen@skolekom.dk
Conni Julie Nørkjær, ☎ 9824 5340
E: conni.noerkjaer@gmail.com
Alice Christensen, ☎ 9824 5936
E: keac@stofanet.dk
Knud Erik Christensen, ☎ 9824 5936
E: keac@stofanet.dk

Hjemmeside:

www.egnssamlingen.dk/
da/94287-Slgtforskning

Sted:

Egnssamlingen, Faarupvej 3, Saltum.

Kontingent:

Kr. 200. For medlemmer af Egnssamlingens Støtteforeningen dog kr. 150.

Hvidovre Slægtsforskere

Bestyrelse:

Marian Stenak, formand, ☎ 3675 8195
E: bm.stenak@webspeed.dk
Lone Klint, næstformand, ☎ 3670 8024
E: nyboel@privat.dk
Egon R. Andersen, kasserer, ☎ 3675 4891
E: era@post11.tele.dk
Frank Ortmann, ☎ 3677 1963
E: FHO68@hotmail.com

Hjemmeside:

www.hvidovre-slaegtsforskere.dk

Mailadresse:

kontakt@hvidovre-slaegtsforskere.dk

Sted:

Rytterskolen, Hvidovre Kirkeplads 1, 2650 Hvidovre

Kontingent:

Kr. 150 pr. halvår, gæster kr. 30 kr. kun efter aftale pr. mail.

Koldinghus Forening af Slægtsforskere

Bestyrelse:

John Rasmussen, formand, Kobbelskoven 10, 6000 Kolding, ☎ 7553 4955 E: grejo@stofanet.dk
Niels Aage Bach, næstformand, sekretær
Henning Steen Højvælde, kasserer, Kongsholm 2, 6051 Almind, ☎ 2259 0519
E: hsh@hsteen.dk
Ingrid Majgaard, redaktør, ☎ 7555 3709
E: ingmaj@profibermail.dk
Per Rasmussen, webmaster, ☎ 7555 0061
E: ejr6040@gmail.com

Hjemmeside:

www.slaegtsforskning.kolding.dk

Sted:

Foredragsaftener i Auditoriet, KUC, Ågade 27, 6000 Kolding. Cafémøderne i mødesalen over Kolding Stadsarkiv, Nicolai komplekset, Skolegade 2, 6000 Kolding

Kontingent:

Kr. 200, Samlevende par kr. 300, gæster kr. 50.

Morsø Slægthistoriske Forening

Bestyrelse:

Gunhild Olesen Møller, formand, Strædet 38, 7990 Ø. Assels ☎ 2332 9210
E: gunhild.olesen.moller@rn.dk
Bjarne Nielsen, kasserer, Ranunkelvej 16, 7900 Nykøbing M.
Jørgen Kibsgaard, sekretær
Inge Langballe
Kirsten Sanders, E: kirstensanders@gmail.com

Sted:

Dueholmgade 7, 7900 Nykøbing.

Kontingent:

Kr. 150.

Nordvestjysk Slægthistoriske Forening

Bestyrelse:

Hans Toudal, formand, ☎ 2629 7467
Jens Erik Villadsen, næstformand, ☎ 2222 5308
Carsten Kamuk, kasserer, ☎ 9743 5529
Per Trojelsgaard Larsen, sekretær, ☎ 9742 7448
Per Nørgaard Laugesen, webmaster, ☎ 2040 9299

Hjemmeside:

www.nordvestjysk-slaegt.dk

Sted:

Foredrag afholdes på Holstebro Museum, Museumsvej 2
Medlemsaftener i Holstebro på Aktivitetscentret i Danmarksgade 13 B,
Workshopaftener i Huset Venture, Birkmosevej 20, Ringkøbing.

Kontingent:

Husstand kr. 175.

Slægthistorisk Forening for Odderegnet

Bestyrelse:

Erik Jensen, formand
Niels Aage Holmgaard, næstformand
Ivan Pedersen, kasserer, ☎ 8654 7282
E: gartnerivan@ofir.dk
Jette Sørensen, sekretær
Ragnhild Laumark

Hjemmeside:

www.slaegtodder.odderweb.dk

Mailadresse:

slaegtodder@hotmail.com

Sted:

Stuehuset på Odder Museum, Møllevvej 3-5.

Kontingent:

Kr. 200, par kr. 300. Pris for foredrag inkl. kaffe/te kr. 40 for medlemmer og kr. 50 for ikke medlemmer

---

Slægtsforsknings Foreningen Odense

Bestyrelse:

Jytte Skaaning, formand, Vinkældervej 6A, 5000 Odense C. ☎ 6614 8877
E: formand@odenseslaegt.dk
Ann Krukow, næstformand,
E: naestformand@odenseslaegt.dk
Ann-Dorte Aabjerg Jensen, kasserer,
☎ 2220 0647 E: kasserer@odenseslaegt.dk
Torben G. Rasmussen, sekretær,
☎ 4016 7809 E: sekretair@odenseslaegt.dk
Jørgen Andersen, ☎ 5115 6613
E: medlem1@odenseslaegt.dk

Hjemmeside:

www.odenseslaegt.dk

Sted:

Odense Kultur- og Idrætshus (Bolbro Skole), Stadionvej 50, 5200 Odense V, Indgang K. Gratis parkering i skolegården.

Kontingent:

Kr. 125, par kr. 175.

Slægts- og Ægshistorisk
Forening Randers

Bestyrelse:

Preben Dammeyer, formand, Hyacintvej 8, 8930 Randers NØ ☎ 8642 9887
E: p.dammeyer@dn.dk
Britta Juul, næstformand, ☎ 2250 9977
E: britta.jt@pc.dk
Anna Rousing Hadsund, kasserer,
☎ 2424 0516 E: anna@rousinghadsund.dk
Kirsten Christensen, ☎ 5194 1941
E: kirstenchr2@gmail.com
Kathrine Tobiasen, sekretær, ☎ 4128 6530
E: k_tobiasen@mac.com

Hjemmeside:

www.slaegtranders.dk

Kontingent:

Kr. 160, familie kr. 240.

Roskildeegnens Slægtsforsker- forening

Bestyrelse:

Hanne Rosenkilde Larsen, formand, Horitenziavej 4, Vester Såby, 4330 Hvalsø, ☎ 4649 9384
E: formanden@roskildeslaegt.dk
Kirsten Printzlau, kasserer, Linkøpingvej 275, st. th, 4000 Roskilde ☎ 4675 1128
E: kassereren@roskildeslaegt.dk
Ole Sylvester-Nielsen, sekretær, ☎ 2926 2088
E: sekretaren@roskildeslaegt.dk
Martin Bang Dahl, ☎ 2214 4502
E: martin@roskildeslaegt.dk
Inge Bigum, ☎ 3082 4636
E: bigum@roskildeslaegt.dk

Hjemmeside:

www.roskildeslaegt.dk

Sted:

Kildegården, lokale 101, Helligkorsvej 5, 1. sal, 4000 Roskilde

Kontingent:

Kr. 150, par kr. 200. Gæster kr. 30.

Slægtsforskerne i Silkeborg

Bestyrelse:

Bent Nymand, formand, Teglgårdsparken 42, 8882 Fårvang, ☎ 5052 5742
E: inbe@fiberpost.dk
Torben Skov, næstformand, ☎ 8682 9838
E: torben.peter.skov@mail.dk
Ole Porup, kasserer, Løvfaldsvej 38, 8600 Silkeborg, ☎ 2467 2233 E: oleporup@hotmail.dk
Birgit Pedersen, sekretær, ☎ 2789 9283
E: birgitp@oncablenet.dk
Grethe V. Hansen, ☎ 8681 5062
E: grethe@privat.dk

Hjemmeside:

www.silkeborgslaegt.dk

Sted:

Medborgerhuset, Bindslevs Plads, Silkeborg

Kontingenter:

Kr. 150, par kr. 250, gæster kr. 40.

Slægtsforskerne på Skibby-egnen

Bestyrelse:

Hans Christian Nielsen, formand, ☎ 4752 0698 E: hchr@mail.tele.dk
Christian Krosgård, næstformand, ☎ 4731 2861 E: chr40@c.dk
Torben Christensen, kasserer, ☎ 6166 7006 E: totskibby@gmail.com
Britta Jensen, ☎ 4752 8096 E: j-p-j@mail.dk
Kirsten Henriksen, sekretær, ☎ 4752 8409 E: kirhenriksen@gmail.com
Carl Guldbjerg Jensen, webmaster, ☎ 2218 4217 E: cg@carlguld.dk

Hjemmeside:

www.skibbyslaegt.dk

Kontingent:

Kr. 125, par kr. 175.

Slægthistorisk Forening for Storkøbenhavn

Bestyrelse:

A.M. Krogh-Thomsen, formand, Hedebyvej 5, 3650 Ølstykke ☎ 4717 9251 E: krogh@get2net.dk
Lena Sørensen, kasserer, Løven 28, 3650 Ølstykke ☎ 4717 5562 E: sfs.lenas@gmail.com
Margit Dujardin, sekretær og Erling Dujardin, ☎ 4390 8625 E: sfs.dujardin@outlook.dk
Gitte Bergendorff Høstbo, redaktør, E: janhb@mail.danbbs.dk
Peter Wodskou, ☎ 3828 9475 E: peter.wodskou@get2net.dk
Bodil Thomasberg, ☎ 4814 2793 E: bodil@bodilogniels.dk

Hjemmeside:

www.genealogi-kbh.dk

Sted:

Mormonkirkens lokaler På Nitivej 8, Frederiksberg

Kontingent:

Kr. 275, samboende kr. 350, gæster kr. 25.

Sydkystens Slægtsforskerforening i Greve

Bestyrelse:

Ingrid Bonde Nielsen, formand, ☎ 4390 8060 E: ingrid@bnielsen.eu
Jytte Rasmussen, kasserer, ☎ 2832 4242 E: jr.rosenly20@gmail.com
Lisbet Larsen, næstformand, ☎ 4615 0571 E: naestformand@sydslaegt.dk
Vivi Bruhn Jørgensen, sekretær, ☎ 5180 3212 E: sekretaer@sydslaegt.dk
Bjarne Fallesen, ☎ 4390 4588 E: bestyrelsesmedlem@sydslaegt.dk

Hjemmeside:

www.sydslaegt.dk

Kontingent:

Kr. 225, samboende kr. 275, gæster kr. 25 efter aftale med formanden.

Slægthistorisk Forening Sønderjylland

Bestyrelse:

Nicolai Johannsen, formand, Kystvej 9, 6320 Egersund, ☎ 7444 2383 E: nic@egernsund.dk
Bent Pawlowski, næstformand
Margit Hansen, kasserer, Smedevænget 20, Guderup, 6430 Nordborg, ☎ 7445 8184 E: margitkurt@gmail.com
Hanne Christensen, sekretær, ☎ 7442 2113 E: skriver@shfs.dk
Ingeborg Kraft
Karin Clausen
Tagge Lahn Sloth

Hjemmeside:

www.shfs.dk

Sted:

Sønderborg Bibliotek, Kongevej 19-27, 6400 Sønderborg. Indgang og P-plads via Ahlmannsvej.

Kontingent:

Husstand kr. 170, gæster kr. 30

Trekantområdets Slægthistoriske Forening

Bestyrelse:

Jesper Ratjen, formand, Majvænget 66, Bramdrup, 6000 Kolding ☎ 7551 8063 E: j.ratjen@stofanet.dk
Kai Aurbo, næstformand, redaktør, ☎ 7586 8315 E: kaiaurbo@gmail.com
Jonna Qvortrup, kasserer, Prangervej 82, 7000 Fredericia ☎ 7592 9678 E: jonnaqvortruo@hotmail.com
Niels Thomsen, sekretær, ☎ 4045 2673 E: aase.niels.thomsen@gmail.com
Jens Chr. Bruun-Toft, bibliotekar, ☎ 7594 0810 E: bruun-toft@mail.dk
Hanne Olsen, forlystelsesråd, ☎ 4041 1879 E: hannejonolsen@gmail.com
Bente Mikkelsen, moccamester, ☎ 3022 4265 E: bentenogi@gmail.com

Hjemmeside:

www.trekanten-slaegt.dk

Sted:

Lokalhistorisk Arkiv, Frederik III's Vej 6, Fredericia.

Kontingent:

Kr. 200, par kr. 280, gæster kr. 40.

Vejleegnens Slægthistoriske Forening

Bestyrelse:

Anton Dorph-Petersen, formand, Heliosvej 43, 7100 Vejle ☎ 7583 7691 E: anton@dorph-petersen.dk
Torben Bank Sørensen, kasserer, Jellingevej 137, 7100 Vejle ☎ 3171 0925 E: torben@polsterbo.dk
Anne Johansen, sekretær, ☎ 4054 3721 E: erik-anneth@hotmail.com
Leif Madsen, ☎ 2880 4198 E: leifmadsen49@gmail.com
Karin Møller Christensen, ☎ 4163 0391 E: karin2@godmail.dk

Hjemmeside:

www.vejle.lokalarkiver.dk/vsf

Mailadresse:

vejleslaegt@gmail.dk

Sted:

Vejle Stadsarkiv, Vedelsgade 17, 7100
Vejle.

Kontingent:

Kr. 150, gæster kr. 50.

Slægtshistorisk forening for Vestegnen

Bestyrelse:

Yrsa Holm Kristensen, formand, Poppelhusene 33,
2600 Glostrup, ☎ 4344 9741 E: flyr@mail.tele.dk

Hans Mølgaard, næstformand, ☎ 2481 7420
E: hans.molgaard.markvej@gmail.com

Annie Aabin, kasserer, Havrens Kvt 4 B,
2620 Albertslund, ☎ 2423 7756 E: annie@dkdata.dk

Niels Holger Jensen, sekretær, ☎ 4159 3346
E: nhjensen@live.dk

Kay Høier, ☎ 4364 3378

E: hoeier.slaegtsf@gmail.com

Hjemmeside:

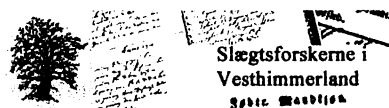
www.sfv-glostrup.dk

Sted:

Aktivitetstret, Sydvestvej 12, Glostrup.
(Ved Glostrup station).

Kontingent:

Kr. 250, ægtepar kr. 400, gæster kr. 40

Bestyrelse:

Elin Jakobsen, formand, Græbækvej 14,
9670 Løgstør, ☎ 2299 8268

E: jakobsen.elin@gmail.com

Bodil Klitgaard, næstformand, Hvalpsund,
☎ 6126 1465 E: bodil461@hotmail.com

Lis Thomsen, kasserer, Aars, ☎ 5196 2292
E: aage.lis.thomsen@gmail.com

Peter Olsen, sekretær, Thisted, ☎ 2515 1647
E: peter.olsen@skolekom.dk

Lillian Frimor, Hornum, ☎ 9866 1103
E: loghjfrimor@live.dk

Hjemmeside:

www.vesthimmerlandslaegt.dk

Kontingent:

Husstand kr. 200.

SLÆGTSHISTORISK FORENING FOR VIBORG OG OMEGN

Bestyrelse:

Kurt Pajbjerg, formand, Vestervænget 26, 8832
Skals, ☎ 6130 0369 E: formand@viborgslaegt.dk

Lene Majland, næstformand, PR-ansvarlig,
Viborg, ☎ 8725 0452 E: lenemajlandt@gmail.com

Grete Pedersen, kasserer, Topmejsvej 2,
8800 Viborg, ☎ 8661 0868

E: top2viborg@gmail.com

Tove Krog, sekretær, Viborg, ☎ 8667 1099

E: tove-krog@jubii.dk

Else Skovbo Jensen, Bjerringbro,
☎ 8668 4047 E: esj@privat.dk

Erik Lauridsen, Viborg, ☎ 5180 2599

E: erik.lauridsen@mail.dk

Hanne Ammitzbøll, Tjele, ☎ 2611 1603

E: ammitz@energimail.dk

Karen Straarup, webmaster

E: webmaster@viborgslaegt.dk

Hjemmeside:

www.viborgslaegt.dk

Kontingent:

Husstand kr. 180, gæster kr. 30.

Bestyrelse:

Karl Møller Bargisen, formand, Grindstedvej 18,
6870 Ølgod, ☎ 7524 3053 E: kmb@direkte.org

John Bach Thygesen, næstformand,
☎ 7524 5215 E: medumgaard@gmail.com

Ivar Kristoffersen, kasserer, ☎ 9736 8151

E: ivarkristoffersen@skjern-net.dk

Birte Vejen-Jensen, ☎ 2261 2520

E: vejen-jensen@privat.dk

Villy Johnny Baden Madsen, ☎ 2391 4136

E: vjbm42@gmail.com

Knud Erik Tranberg, ☎ 7524 4509

E: ketranberg@webspeed.dk

Lissi Møller Kristensen, ☎ 7524 4300

E: fmk@mail.dk

Sted:

Kulturhuset, Vestergade 5, 6870 Ølgod.

slaegt-aalborg.dk

Slægtshistorisk Forening For Aalborg Egnen

Bestyrelse:

Hans Jørn Nielsen, formand, ☎ 2422 7542
E: hjni@youmail.dk

Flemming Højgaard, næstformand,
☎ 4079 6462 E: fl.hojgaard@gmail.com

Flemming Pedersen, kasserer, ☎ 2140 1120
E: flemmingviking@yahoo.dk

Birgitte Brem, sekretær, ☎ 2339 5861

E: krabbesholmvej13@gmail.com

Flemming Thyrsøe, ☎ 3190 3023

E: parkvej29@gmail.com

Hjemmeside:

www.slaegt-aalborg.dk

Sted:

Strandvejen 19, Auditorie 6 (inde i
gården), 9000 Aalborg, eller
HistorieAalborg (Stadsarkivet),
Arkivstræde 1, 9000 Aalborg.

Kontingent:

Husstand Kr. 150.

Samfundet for Dansk Genealogi og Personalhistorie

Siden stiftelsen 1879 har Samfundet udgivet Personalhistorisk Tidsskrift med et væld af vægtige indlæg om dansk genealogi og personalhistorie – de første ca. 50 år tillige norsk!

Kontingent/abonnement

Årligt 275 kr. for én solidt indbundet årbog på 240-50 sider udsendt sidst i november måned, indtil 2013 årligt to garnbundne hæfter, hver på 120 sider, og nye medlemmer modtager straks det foregående års udgivelse! - Europæiske medlemmer dog årligt 310 kr. og øvrige udenlandske medlemmer 350 kr.

Velkomstgave: Resten af 2017 modtager nye medlemmer straks årbogen fra 2016 helt gratis! - Ældre år-gange (til 2013 hver à to hæfter, fra 2014 én årbog) sælges til flg. priser pr. årgang: Siden 2014 kun 200 kr., 2004-13 kun 150 kr., 1990-2003 kun 100 kr. og de ældste årgange fra 1989 og tidligere kun 80 kr. – De allerfleste hæfter siden 1981 kan stadig leveres!

Nyeste tiltag for alle: CD-rom – for kun 50 kr.!

Akkumuleret Personregister til Personalhistorisk Tidsskrift 1880-2012. Af Poul Steen.

Hurtig og praktisk indgang til de mange tusinder af navne på personer, der i de 132 årgange er omtalt i tidsskriftet!

Tilbud – for kun 100 kr.!

Foretrækker du den gode, gamle bogform, kan du ikke undvære det akkumulerede register

Tusindvis af navne. Register 1880-1965, 3 solidt indbundne bind, i alt 1680 sider, før 200 kr., **nu kun 100 kr.**

Tilbud – for kun 100 kr.!

Det tilsvarende navneregister

Tusindvis af navne, det komplette navneregister 1997-2010 på 245 sider.

Tilbud – for kun 100 kr.!

Det ligeledes fast indbundne **110 års indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrift 1880-1990**, på 400 sider, og **10 års indholdsfortegnelse til Personalhistorisk Tidsskrift 1991-2000**, 7 sider.

Andre gode tilbud!

Borger og bybefolkning. Vejledning i kilder og litteratur. Af Ole Degn, 2000, 118 sider, **kun 25 kr.** (før 180 kr.).

Grundig indføring i alle de specielle kilde- og litteraturforhold omkring vore byer – specielt tilrettelagt for slægts- og lokalhistorikere.

Lærestole og lærere ved Københavns Universitet 1537-1977. Af Ejvind Slottved, 1978, 299 sider, **kun 50 kr.** (før 100 kr.)
Nyttig, kortfattet oversigt over alle underviserne.

Latinskolen religionslærere 1853-1903.

Af Erik Nørr, 1981, 93 sider, **kun 30 kr.** (før 50 kr.).

Oversigt over religionslærerne ved alle datidens gymnasier i hele landet. Litteratur vedrørende lærere og elever.

Tilføjelser og rettelser til H. Hjorth-Nielsen: Danmarks sagførere (1941).

Af Finn H. Blædel, 1978, 44 sider, **kun 30 kr.** (før 50 kr.).

Er interessen landets sagførere 1869-1919, er bogen meget nyttig.

Alle priser ex. forsendelse

Bestillinger: **Anton Blaabjerg, Fredensgade 38, 8800 Viborg, tlf. 8661 0436, E: blaab@webspeed.dk**, fællesekspedition for **Samfundet** og **Slægtens Forlag**. – Der fås også den ajourførte bogliste for Slægtens Forlag, der – tid efter anden – også ajourføres på SSF's hjemmeside: **www.ssf.dk**.

Kasserer: Henriette Høeg, Søstien 8, 3310 Ølsted, tlf. 2066 2241, E: henriette_hoeg@ofir.dk, netbank: reg.nr. 1551 konto 6400361, internationalt: IBAN DK8530000006400361, SWIFT BIC DABADKKK

Slægtsuge på Brandbjerg Højskole

Fra d. 30. april til d. 6. maj 2017

Fra 30. april til 6. maj holdes der atter slægtsforskningsuge på Brandbjerg Højskole.

I samarbejde med Brandbjerg Højskole og genealog Gitte Bergendorff Høstbo er der sammensat endnu en forrygende uge, fyldt med spændende foredrag og spændende ture. Du vil møde andre slægtsforskere - nye som garvede i den hyggelige og inspirerende uge.

Ugen byder på foredrag af professionelle foredragsholdere inden for slægtsforskning og historie. **Kender vi kirkebogens ritualer** v/ Professor og teolog Bent Flemming Nielsen, **De døde har det sidste ord, om brødreminigheden fra Christiansfeld** v/ Journalist Jannie Ivankow Søgaard, **Roller og handlemuligheder inden for familiens fire vægge – ud fra rets- (og andre) sager** v/ Arkivar Asbjørn Romvig Thomsen, Viborg Rigsarkiv, **Gådefulde kriminalhistorier** v/ Museumsdirektør Frederik Strand, **Adoptiv- og plejebørn i Danmark 1750-2000**, v/ Arkivar og seniorforsker Annette Østergaard Schultz, **Fortællingen om Jens Nielsen "Ondskabens øjne"** v/ Professor og forfatter Poul Duedahl, **Fortælling om Tyven der stjal Guldhornene** v/ Professor og forfatter Ulrik Langen. Derudover vil der være to dage med tur til henholdsvis **"Forsorgsmuseets fattiggård i Svendborg**, besøg i **Faaborg arrest** samt besøg i **Horsens Statsfængsel** samt **Horsens industrimuseum**. Vi lægger særlig vægt på social hygge og samvær med hinanden Derfor vil der også være en **aften med sang fra Højskolesangbogen**, samt **fællesmorgensamling** hvor man er velkommen til at fremlægge fortælling fra sin egen slægt eller andet, og nogle morgener vil der være fællesmorgensamling med andre elever på højskolen. Fredag aften er der **festlig og fængslende underholdning**. *Ret til ændringer forbeholdes.*

Vi medbringer egne computere. Brandbjerg Højskole er en gammel herregård, der ligger ca. 10 km fra Vejle. Hvid og smuk står den gamle hovedbygning flankeret af voldgrav og ænder, marker og enge med græssende heste. Værelserne har alle eget bad, toilet, altan og ADSL-forbindelse. Kontakt Gitte B. Høstbo for spørgsmål på janhb@mail.danbbs.dk og for tilmelding kontakt Brandbjerg Højskole på

www.brandbjerg.dk/Korte+kurser/tilmelding_korte_kurser.htm

(Gruppen FC: Slægtsforskning på Højskole)

www.facebook.com/groups/1591348961143973/